

Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner från den allmänna motionstiden 2000 som rör fastighets- och förmögenhetsskatten.

Motionärerna tar bl.a. upp frågor som rör villor och radhus som upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt, attraktiva områden, energisparåtgärder, vindkraftverk, gränsdragningen mellan äkta och oäkta bostadsföretag, fastighets-skatt för fastigheter i utlandet, tomträttsinnehavares skattskyldighet, vårdbyggnader och sambeskattningen av förmögenhet.

Utskottet avstyrker motionerna och hänvisar i huvudsak till att resultatet av regeringens överväganden med anledning av Fastighetsbeskattningskommitténs och Fastighetstaxeringsutredningens förslag bör avvaktas.

Vid betänkandet fogas 13 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden	6
Fastighetsbeskattningens inriktning.....	6
Villor och radhus som upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt	9
Attraktiva områden	11
Energisparåtgärder.....	13
Vindkraftverk	14
Äkta och oäkta bostadsföretag.....	15
Fastigheter i utlandet	16
Tomträtt.....	18
Vårdbyggnader	18
Slopod förmögenhetsskatt.....	19
Sambeskattning av förmögenhet.....	21
Reservationer.....	24
1. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – m.....	24
2. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – kd.....	25
3. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – fp.....	26
4. Villor och radhus som upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt (punkt 2, motiveringen) – m.....	27
5. Attraktiva områden (punkt 3) – m, kd	27
6. Attraktiva områden (punkt 3) – c.....	28
7. Attraktiva områden (punkt 3)	29
8. Energisparåtgärder (punkt 4) – kd, fp.....	30
9. Äkta och oäkta bostadsföretag (punkt 6) – m, fp.....	30
10. Fastigheter i utlandet (punkt 7) – m, kd.....	31
11. Tomträtt (punkt 8) – m, kd	32
12. Slopod förmögenhetsskatt (punkt 10) – m, kd, c, fp.....	33
13. Sambeskattning av förmögenhet (punkt 11) – m, kd, c, fp.....	33
Särskilda yttranden	35
1. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – v	35
2. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – c	35
3. Sambeskattning av förmögenhet (punkt 11) – v.....	36
Förteckning över behandlade förslag.....	37
Motioner från allmänna motionstiden.....	37
Bostadsutskottets yttrande 2000/01:BoU4y	42

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Fastighetsbeskattningens inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk322 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Sk621 yrkandena 3 och 5, 2000/01:Sk703, 2000/01:Sk715 yrkande 1, 2000/01:Sk727, 2000/01:Sk791 yrkandena 1–3 och 5, 2000/01:N321 yrkandena 4 och 6, 2000/01:Bo210 yrkande 3, 2000/01:Bo233 yrkande 5 och 2000/01:Bo414 yrkande 13.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

Reservation 3 (fp)

2. Villor och radhus som upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk652, 2000/01:Sk761 och 2000/01:Sk790.

Reservation 4 (m) – motiv.

3. Attraktiva områden

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk321 yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk661, 2000/01:Sk791 yrkande 7, 2000/01:N261 yrkande 1, 2000/01:Bo236 yrkande 1 och 2000/01:Bo508 yrkandena 2 och 3.

Reservation 5 (m, kd)

Reservation 6 (c)

Reservation 7 (fp)

4. Energisparåtgärder

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk633, 2000/01:Sk791 yrkande 4 och 2000/01:N262 yrkande 12.

Reservation 8 (kd, fp)

5. Vindkraftverk

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk792 och 2000/01:N265 yrkandena 5–7.

6. Äkta och oäkta bostadsföretag

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk763 och 2000/01:Bo415 yrkande 7.

Reservation 9 (m, fp)

7. Fastigheter i utlandet

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk629, 2000/01:Sk679 och 2000/01:Sk793 yrkande 2.

Reservation 10 (m, kd)

8. Tomträtt

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sk681.

Reservation 11 (m, kd)

9. Vårdbyggnader

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sk762.

10. Slopad förmögenhetsskatt

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk322 yrkande 4 och 2000/01:Sk735 yrkande 3.

Reservation 12 (m, kd, c, fp)

11. Sambeskattnings av förmögenhet

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk631, 2000/01:Sk646, 2000/01:Sk660, 2000/01:Sk668, 2000/01:Sk675, 2000/01:Sk715 yrkande 2, 2000/01:Sk791 yrkande 6 och 2000/01:A812 yrkande 12.

Reservation 13 (m, kd, c, fp)

Stockholm den 22 mars 2001

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arne Kjörnsberg (s), Carl Fredrik Graf (m), Anita Johansson (s), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Marie Engström (v), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Rolf Kenneryd (c), Per-Olof Svensson (s), Lennart Axelsson (s), Karin Pilsäter (fp) och Matz Hammarström (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksdagen har under höstens budgetbehandling genomfört en beräkning av statsbudgetens inkomster under år 2001 och har i anslutning härtill bifallit de förslag om förändringar på skatteområdet som regeringen lagt fram i budgetpropositionen. Härvid behandlades även de förslag på skatteområdet som lagts fram av Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet liberalerna i deras respektive budgetalternativ. Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom regeringens budgetförslag och har därför inte redovisat några egna förslag (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1).

I detta betänkande behandlar utskottet de allmänna motionsyrkanden angående fastighets- och förmögenhetsbeskattningen som återstår efter höstens budgetbehandling. Motionsyrkanden finns inlagda i förteckningen över behandlade förslag, bilaga 1.

Bostadsutskottet har avgivit ett yttrande över flertalet motionsförslag. Utskottets yttrande 2000/01:BoU4y bifogas som bilaga 2.

Utskottets överväganden

Fastighetsbeskattnings inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om tillkännagivanden, m.m. om att fastighetsskatten stegvis skall avskaffas för att ersättas med en schablonintäkt eller en kommunal avgift, om att underlaget för beskattningen skall reduceras på olika sätt, om att taxeringsvärdena skall fortsätta att vara frysta och om att Fastighetsbeskattningskommitténs förslag bör fullföljas.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (kd), 3 (fp) och särskilda yttrandena 1 (v) och 2 (c).

Bakgrund

Fastighetsbeskattningskommittén (dir. 1998:20) tillsattes våren 1998 med uppdrag att se över och utvärdera reglerna om fastighetsskatt. Kommittén avlämnade under år 1999 delbetänkandet Begränsad fastighetsskatt (SOU 1999:59) som behandlar frågan om undantag från generella regler i skärgårdsområden och andra attraktiva fritidshusområden. I delbetänkandet redovisades två olika förslag till en begränsningsregel för fastighetsskatt.

Slutbetänkandet Likformig och neutral fastighetsbeskattning (SOU 2000:34) avlämnades i maj 2000. Kommittén tar i betänkandet upp de grundläggande principer som bör gälla för beskattningen av privatbostäder och lägger bl.a. fram förslag om att fastighetsskatten för privatbostadsfastigheter skall ersättas med en schablonintäkt som tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. En takregel skall dämpa fastighetsskatteuttaget vid större värdeförändringar. Kommittén återkommer också till frågan om en särskild begränsningsregel och föreslår att en generell och landsomfattande begränsningsregel införs. Som en konsekvens av kommitténs ställningstagande när det gäller hur skattemässig neutralitet bör skapas mellan olika boendeformer föreslår kommittén en modell för avveckling av såväl fastighetsskatten som räntebidragen för hyresbostadsfastigheter. I kommitténs uppdrag ingick också att diskutera frågan om fastighetsskattens roll i fråga om miljöinvesteringar och kommittén föreslår att vissa typer av miljöinvesteringar undantas från beskattningsunderlaget under de första tio åren efter det att investeringarna gjorts.

Fastighetstaxeringsutredningen (dir. 1997:36) har i betänkandet Fastighetstaxering – precision, påverkansmöjligheter, individuella bedömningar (SOU 2000:10) redovisat en översyn av regelsystemet för fastighetstaxering. Utredningen lägger fram en rad förslag om förändringar av taxeringsreglerna.

Bland annat föreslås att det årliga omräkningsförfarandet avskaffas. I stället skall allmän fastighetstaxering ske vart sjätte år och en förenklad fastighets-taxering tre år efter den allmänna fastighetstaxeringen.

Riksdagen har under hösten 2000 beslutat sänka fastighetsskatten för småhus från 1,5 till 1,2 % och fastighetsskatten för flerbostadshus från 1,2 till 0,7 %. Vid förmögenhetsbeskattningen har fribeloppen höjts från 900 000 kr till 1 000 000 kr för ensamstående och från 900 000 kr till 1 500 000 kr för sambeskattade par. Bakgrunden är att den justering av fastigheternas taxeringsvärden som genomfördes den 1 januari 2001 annars skulle ha lett till mycket kraftiga förändringar i fastighets- och förmögenhetsskatteutaget i stora delar av landet (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1 och prop. 2000/01:31, bet. 2000/01:SkU11 och SkU13). I ärendet anförde regeringen också att det pågår ett arbete som syftar till att riksdagen under våren skall kunna föreläggas ett förslag till en begränsningsregel för uttaget av fastighetsskatt. Inriktningen av detta arbete är att begränsningsregeln skall utformas som en skattereduktion och att den skall ges retroaktiv tillämpning från och med den 1 januari 2001.

Motioner

I flera motioner från *Moderata samlingspartiet* framställs yrkanden som tar sikte på en successiv avveckling av fastighetsskatten genom sänkningar av skattesatsen, frysta taxeringsvärden, en avveckling av markvärdet som grund för beskattningen, etc. I partimotionen Sk621 av Bo Lundgren m.fl. (m) begärs ett beslut om en successiv avveckling av fastighetsskatten genom fortsatta sänkningar av skattesatsen (yrkande 3) och ett tillkännagivande om att markvärdet på sikt skall exkluderas från beräkningsunderlaget (yrkande 5). Även i partimotionen Bo414 yrkande 13 av Bo Lundgren m.fl. (m) begärs ett beslut om att fastighetsskatten successivt skall avskaffas. I motion N321 av Carl-Erik Skårman m.fl. (m) anfördes att fastighetsskatten är mångdubbelt högre i storstadsregionerna än i övriga landet och motionärerna yrkar att riksdagen begär ett förslag hos regeringen som innebär att skattepolitikens negativa inverkan på bostadsbyggandet undanröjs (yrkande 4). Motionärerna begär också ett tillkännagivande om att fastighetsskatten successivt bör avvecklas (yrkande 6). Tillkännagivanden om att fastighetsskatten bör avvecklas framställs också i motionerna Sk703 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (m), Sk715 yrkande 1 av Catharina Elmsäter-Svärd (m). I motion Sk727 av Margareta Cederfelt (m) anfördes att återställningen av taxeringsvärdena drabbar många boende i Stockholm med kraftiga höjningar och motionären begär ett beslut om frysning av taxeringsvärdena på 2000 års nivå och en successiv sänkning av skattesatsen.

I en kommittémotion från *Vänsterpartiet*, Bo210 yrkande 3 av Owe Hellberg m.fl. (v), anfördes att det är viktigt att boendekostnaden som andel av den disponibla inkomsten pressas ner, och motionärerna begär ett tillkännagivande om att de förslag som Fastighetsbeskattningskommittén lagt bör fullföljas genom att fastighetskatten på hyreshus fasas ut helt och hållet och

genom att fastighetsskatten på egnahem och bostadsrätter ersätts med en schablonintäkt under kapital.

I *Kristdemokraternas* kommittémotion Sk322 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) begärs tillkännagivanden om att fastighetsskatten successivt bör avskaffas och ersättas med en kommunal avgift för täckande av kostnader som är kopplade till boendet (yrkande 1). Motionärerna hemställer att riksdagen begär en ny utredning med direktiv att avskaffa den statliga fastighetsbeskattningen och utreda möjligheterna att införa en kommunal fastighetsavgift på en betydligt lägre nivå än det nuvarande fastighetsskatteuttaget och utan koppling till taxeringsvärdet (yrkande 2). Också i kommittémotionen Bo233 yrkande 5 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om att fastighetsskatten bör växlas till en kommunal avgift. Den kommunala avgiften skall enligt motionärerna inkludera kommunal teknisk service som sophämtning, VA-avgifter, gatuunderhåll, planteringar, parkeringsplatser, snöröjning, räddningstjänst, m.m.

I motion Sk791 av Viviann Gerdin och Marianne Andersson (c) begärs tillkännagivanden om att underlaget för taxeringsvärdet bör förändras så att beskattningen grundar sig på en mindre del av marknadsvärdet (yrkande 1), att skatt på fastigheter bör tas ut först när fastigheten är såld (yrkande 2), att frysningen av taxeringsvärdena bör förlängas till nästa allmänna fastighetstaxering (yrkande 3) och att fastighetsbeskattningen bör ersättas med en schablonintäkt för fastigheter med permanentboende (yrkande 5).

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet pekar i sitt yttrande på den ökade betydelse som fastighetsbeskattningen kommit att få för boendet och boendekostnaderna och anför att det ur ett bostadspolitiskt perspektiv är av stor vikt att beskattningen av boendet vägleds inte bara av fiskala överväganden utan också av bostadspolitiska hänsyn. I det fortsatta arbetet med utformningen av den framtida fastighetsbeskattningen finns det enligt bostadsutskottets mening därför anledning att noga överväga beskattningens bostadspolitiska konsekvenser.

Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till att resultatet av regeringens beredning av Fastighetsbeskattningskommitténs och Fastighets-taxeringsutredningens förslag bör avvaktas.

Med anledning av att motionsyrkande N321 yrkande 4 om förändringar i skattelagstiftningen i syfte att stimulera bostadsbyggandet synes gälla att fastighetsskatteuttaget på något sätt skall begränsas för en del av bostadsbeståndet anför bostadsutskottet i sitt yttrande (rubriken Bostadsbyggandet i tillväxtregioner) att fastighetsskattelagstiftningen vilar på en princip om att skatt skall utgå i förhållande till en fastighets marknadsvärde och att vad motionärerna anför inte motiverar att denna princip överges. Utskottet avstyrker även detta motionsyrkande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att taxeringsvärdena bör utgöra grunden för fastighetsbeskattningen och har därför under höstens budgetbehandling tillstyrkt att den då gällande frysningen av taxeringsvärdena skulle upphöra. De problem som hängde samman med att kopplingen mellan taxeringsvärden och marknadsvärden återställdes löstes genom en rad åtgärder. Fastighets-skattesatserna sänktes och fribeloppen inom förmögenhetsbeskattningen höjdes. Sammantaget neutraliserades hela den förväntade offentligfinansiella effekten av de höjda taxeringsvärdena. Även med dessa åtgärder kvarstod det ett behov att begränsa uttaget av fastighetsskatt i vissa fall och regeringen aviserade därför i ärendet att man inom Regeringskansliet hade påbörjat ett arbete som syftade till att riksdagen under våren 2001 skulle kunna föreläggas ett förslag till en begränsningsregel för fastighetsskatten. Utskottet kan i detta sammanhang notera att regeringen i dagarna har beslutat om remiss av ett PM med förslag om en begränsningsregel för fastighetsskatten genom skatte-reduktion med svarstid den 9 maj 2001.

Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att tillstyrka att taxeringsvärdena på nytt fryses eller att andra åtgärder vidtas som syftar till att helt eller delvis avskaffa beskattningen av fastigheter.

I övrigt anser utskottet i likhet med bostadsutskottet att resultatet av regeringens beredning av de förslag som lagts fram av Fastighetsbeskattningskommittén och Fastighetstaxeringsutredningen bör avvaktas.

Utskottet avstyrker med de anförda de aktuella motionsyrkandena.

Villor och radhus som upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om att villor och radhus som innehåller med hyresrätt skall följa samma regler som flerbostadshus. Jämför reservation 4 (m).

Gällande bestämmelser

Fastighetsskatten uppgick vid 1999 års inkomsttaxering till 1,5 % för både småhus och hyreshus.

Vid 2000 och 2001 års inkomsttaxering sänktes fastighetsskatten för bostäder i hyreshus (flerbostadshus) till 1,3 %. Beslutet skulle gälla i avvaktan på de ställningstaganden som regering och riksdag kan komma att göra med anledning av Fastighetsbeskattningskommitténs förslag. Sänkningen begränsades till att avse bostäder i hyreshus, vilket innebar att hyresgäster och bostadsrättsinnehavare fick en sänkning av sin bostadskostnad. Motivet var att dessa grupper i mindre utsträckning än villaägarna hade kunnat tillgodogöra sig de senaste årens räntesänkningar (prop.

1998/99:1, bet. 1998/99:FiU1 och prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU20). Vid 2001 års inkomsttaxering genomfördes en ytterligare sänkning av denna skattesats till 1,2 % (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FiU1).

Hösten 2000 har skattesaten för småhus sänkts till 1,2 % och skattesatsen för bostäder i hyreshus till 0,7 % för att motverka effekterna av taxeringsvärdesomräkningen den 1 januari 2001. Ett ytterligare syfte med sänkningen av den senare skattesatsen var att skapa förutsättningar för lägre hyresnivåer och stimulera till ökad produktion av hyresrätter (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1).

Motioner

I tre motioner framställs yrkanden som syftar till att den lägre skattesatsen för hyreshus också skall gälla villor och radhus som innehas med hyresrätt. I motion Sk790 av Sören Lekberg och Ingemar Josefsson (s) och Sk652 av Inger Lundberg (s) begärs en översyn av reglerna i detta syfte. I motion Sk761 av Ewa Thalén Finné (m) framställs ett motsvarande yrkande.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet anför i sitt yttrande att neutralitetsaspekterna har inneburit att skattesatserna nu är olika för hyreshus och småhus. Oavsett resultatet av den beredning av betänkandena om fastighetsbeskattningen och fastighets-taxeringen som nu pågår, finns det enligt bostadsutskottets mening särskild anledning att uppmärksamma hur reglerna för beskattningen av grupphusområden som upplåts med hyresrätt och bostadsrätt skall se ut. Det viktigaste syftet måste därvid naturligtvis vara att bostäder i sådana hus inte beskattas hårdare än motsvarande bostäder i hus som taxeras som hyreshus. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att närmare än så nu ta ställning till motionsförslagen. Den beredning som nu pågår i Regeringskansliet av de nämnda utredningsbetänkandena bör i stället avvaktas.

Utskottets ställningstagande

Fastighetsbeskattningskommittén har haft i uppgift att se över beskattningen med avseende på neutraliteten mellan olika boendeformer, och kommittén utgår här ifrån det neutralitetsbegrepp som följer av målet om likformighet i kapitalbeskattningen. Kommittén kommer till slutsatsen att den schablonintäkt som bör påföras bostäder som ägs av de boende inte behövs när det gäller hyreshusens ägare eftersom de inkomstbeskattas för fastigheten. När kommittén som en följd härav föreslår en modell för avveckling av fastighetsskatten och räntebidragen för hyresbostadsfastigheter gäller därför förslaget såväl småhus som flerbostadshus. Kommitténs avsikt är att hyresbostadsfastigheter på sikt endast skall beskattas konventionellt.

Fastighetstaxeringsutredningen har övervägt olika justeringar av regelverket med utgångspunkt i taxeringen av grupphusområden som ägs av bostadsrättsföreningar. Utredningens överväganden omfattade även andra taxeringsenheter med flera byggnader, bl.a. grupphusområden med

hyresrätter. Utredningen prövade bl.a. en tanke om att använda ägar- och upplåtelseformen som indelningsgrund. Enligt utredningens mening är det svårt att finna en metod som borgar för en rättvis taxering av grupphusområden och som inte innebär onödigt stora ingrepp i nuvarande systematik inom fastighetstaxeringen och inte heller skapar nya problem. Det hänger bl.a. samman med att få hela grupphusområden säljs och att det därför är svårt att göra ortprisjämförelser. Utredningen stannade för att man behåller den nuvarande indelningen av byggnader och mark och att en förändring görs av värdefaktorn fastighetsrättsliga förhållanden. Förslaget konstaterades dock innebära ”att vissa fastigheter får ett högre taxeringsvärde och att andra får ett lägre”.

Utskottet delar botadsutskottets bedömning att regeringens beredning av de aktuella förslagen nu bör avvaktas och avstyrker därför motionsyrkandena.

Attraktiva områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om sänkt fastighetsskatt och särskilda taxeringsregler för permanentboende i attraktiva områden.

Riksdagen avslår även ett motionsförslag om att den av regeringen aviserade begränsningsregeln skall avvisas.

Jämför reservationerna 5 (m, kd), 6 (c) och 7 (fp).

Bakgrund

Fastighetsbeskattningskommittén har haft i uppdrag att behandla frågan om fastighetsskattens inverkan i attraktiva fritidsområden med förtur och har i betänkandet Begränsad fastighetsskatt (SOU 1999:59) lagt fram förslag som syftar till en begränsning av fastighetsskatten för hushåll med låg inkomst. Kommittén redovisade dels ett förslag om en generell begränsning, dels ett förslag där begränsningen endast skall gälla inom ett visst geografiskt område. I sitt slutbetänkande har Fastighetsbeskattningskommittén lagt fram ett förslag om en landsomfattande begränsningsregel.

Regeringen har i höstens budgetproposition anfört att arbete pågår med en begränsningsregel och att denna planeras tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2001 (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1). I mars 2001 har regeringen presenterat ett PM med förslag om en begränsningsregel som innebär att fastighetsskatten, med vissa inskränkningar och under vissa förutsättningar, inte skall överstiga 5 % av hushållets sammanlagda inkomster. De som ingår i hushållet är samma personkrets som sambeskattas med fastighetsägaren enligt reglerna i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt. Även sambor utan barn föreslås ingå. Reglerna föreslås gälla med retroaktiv verkan fr.o.m. den 1 januari 2001.

Motioner

I motion Sk661 av Lennart Fridén (m) anförs att fastighetsskatten leder till en utarmning av många skärgårdskommuner. Motionären begär ett tillkännagivande om att avvecklingen av fastighetsskatten omedelbart måste påbörjas för att rädda landsbygden och rätten till åretruntboende i glesbygd.

I flera motioner från *Centerpartiet* begärs åtgärder för att minska fastighetsskatteuttaget hos dem som bor i skärgården och andra attraktiva fritidsområden. I partimotionen Sk321 av Lennart Daléus m.fl. (c) avvisas det av regeringen aviserade förslaget om en begränsningsregel för permanentbostäder eftersom det bygger på det enligt motionärerna omoderna och ojämförbara hushållsbegrepp som används vid sambeskattningen av förmögenhet (yrkande 14). Motionärerna begär i stället ett beslut om att taxeringen av fastigheter för fastboende och fritidsboende skall delas upp vid nästa allmänna fastighetstaxering så att förvärv av fritidsfastigheter inte slår igenom på de fastboende (yrkande 13). Också i motion Bo508 av Åsa Torstensson (c) begärs ett tillkännagivande om att permanentboende bör skiljas från fritidsboende vid fastighetstaxeringen i attraktiva skärgårdsområden (yrkande 2) och att belägenhetsfaktorn bör tas bort för permanentboende (yrkande 3). Ett motsvarande yrkande om skild taxering framställs i motion Sk791 yrkande 7 av Viviann Gerdin och Marianne Andersson (c). I motion N261 yrkande 1 av Lennart Daléus (c) begärs ett tillkännagivande om att fastighetsskatteuttaget bör återställas till en lägre nivå så att skärgårdsborna kan bo kvar.

I motion Bo236 yrkande 1 av Inger Segelström m.fl. (s) anförs att det är nödvändigt att komma till rätta med fastighetskattens marginaleffekter och att ett sätt skulle kunna vara att återinföra fastighetstaxeringsnämnderna.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet hänvisar i sitt yttrande till de förslag om en begränsningsregel som nu övervägs inom Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av regeringens beredning bör avvaktas.

När det gäller frågan om särskilda taxeringsnämnder anför bostadsutskottet att Fastighetstaxeringsutredningen inte har funnit tillräckliga skäl för att särskilda fastighetstaxeringsnämnder skall inrättas men att utredningen samtidigt betonar vikten av att skattenämndens arbete organiseras så att ärendena avgörs av ledamöter med lokalkännedom. Med hänsyn till den beredning av utredningens överväganden som pågår inom Regeringskansliet avstyrks även detta motionsyrkande.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av det anförda pågår det ett arbete inom Regeringskansliet som syftar till att skyndsamt ta fram ett förslag om en begränsningsregel som kan överlämnas till riksdagen under våren och ges retroaktiv verkan fr.o.m. den 1 januari 2001. Syftet är att åstadkomma en lindring i fastighetsskatteuttaget för

hushåll med låga inkomster och hög fastighetsskatt. Detta gäller framför allt fastigheter som ägts under lång tid och ligger i attraktiva områden där marknadsvärdena och därmed fastighetsskatten stigit kraftigt. Det kan också röra sig om nyetablerade hushåll i attraktiva fritidsområden där nivån på taxeringsvärdena är hög samtidigt som hushållsmedlemmarna för sin utkomst är beroende av relativt begränsade lokala inkomstmöjligheter. Enligt utskottets mening finns det goda skäl att avvakta det förslag som regeringen planerar lägga fram inom kort.

När det gäller frågan om en delad taxering, slopad belägenhetsfaktor, m.m. har dessa frågor diskuterats av de nu aktuella utredningarna. Även i denna del bör regeringens fortsatta beredning avvaktas.

Utskottet avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Energisparåtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om att energisparåtgärder inte skall höja taxeringsvärdet.

Jämför reservation 8 (kd, fp).

Motioner

I tre motioner tar motionärerna upp behovet av särskilda regler för miljöinvesteringar i syfte att undvika den extra beskattning som annars uppkommer när investeringen leder till ett höjt taxeringsvärde.

I motion Sk633 av Ola Karlsson och Per-Samuel Nisser (m) anförs att den som investerar i åtgärder som sparar energi straffbeskattas vid fastighetsbeskattningen och att sådana åtgärder inte bör inräknas i underlaget i avvaktan på att ställning tas till de förslag som Fastighetsbeskattningskommittén lagt fram.

I kommittémotionen N262 yrkande 12 av Inger Strömbom m.fl. (kd) anförs att om verkningsfulla investeringar i energisparåtgärder skall komma till stånd är det avgörande att de inte leder till en ökning av boendekostnaden. Därför bör reglerna för den statliga fastighetsskatten ses över.

I motion Sk791 yrkande 4 av Viviann Gerdin och Marianne Andersson (c) begärs ett tillkännagivande om att förbättringsåtgärder som leder till energibesparingar i ett hus bör uppmuntras genom ett särskilt avdrag.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet anför i sitt yttrande att utskottet tidigare (ytr. 1999/2000: BoU4y) uttryckt uppfattningen att principerna bakom fastighetsbeskattningen i vissa fall kan leda till att åtgärder som är önskvärda ur samhällets synvinkel delvis blir mindre förmånliga att genomföra för den enskilde fastighetsägaren. Investeringar i energibesparande åtgärder eller byte till mer miljövänliga

uppvärmningsmetoder är exempel på sådana åtgärder. Sett ur ett energihushållningsperspektiv kan det således framstå som olyckligt att åtgärder som i vissa fall har främjats genom statligt stöd samtidigt leder till en ökad skattebelastning för fastighetsägaren. Enligt bostadsutskottets mening kan det mot denna bakgrund finnas skäl att överväga möjligheterna till regeländringar inom fastighetsskattesystemets ram. Samtidigt bör givetvis en strävan vara att reglerna för taxering och uttag av fastighetsskatt skall vara så enkla och enhetliga som möjligt. Fastighetsbeskattningskommittén har föreslagit att en ökning av en fastighets taxeringsvärde som beror på vissa specifika miljöinvesteringar inte skall få påverka underlaget för fastighetsskatten under de tio första åren efter det att investeringarna gjordes. Regeringen har i budgetpropositionen för år 2001 redovisat sin avsikt att särskilt uppmärksamma denna fråga vid den fortsatta beredningen av kommitténs betänkande. Utskottet avstyrker motionerna.

Utskottets ställningstagande

Fastighetsbeskattningskommittén föreslår att en ökning av en fastighets taxeringsvärde som beror på vissa typer av miljöinvesteringar (jordvärmepump, isolerglas och treglas) inte skall påverka underlaget för schablonintäkten under de första tio åren. Enligt utskottets mening bör regeringens fortsatta beredning av kommitténs förslag avvaktas och utskottet avstyrker därför motionerna.

Vindkraftverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om sänkt fastighetsskatt, m.m. för vindkraftverk.

Gällande bestämmelser

Vindkraftverk fastighetstaxeras som elproduktionsenhet. Vid 2000 års allmänna fastighetstaxering rekommenderade RSV att vindkraftverk värderas till 6 400 kr per installerade kW. Fastighetsskatten för elproduktionsenheter uppgår till 0,5 %.

Motioner

I motion N265 yrkandena 5–7 av Marianne Andersson (c) anförs att vindkraftverk inte bör belastas med fastighetsskatt eftersom de är maskiner och inte byggnader. Fastighetsskatten på vindkraftverk har tredubblats under år 2000. Denna höjning bör upphävas.

I motion Sk792 av Birgitta Ahlqvist m.fl. (s) anförs att de nya reglerna för fastighetsskatt medför stora höjningar för vindkraft. Skatten stiger från 0,2 öre per kWh till 1,7 öre per kWh. Motionärerna begär en översyn av reglerna.

Utskottets ställningstagande

Fastighetstaxeringsutredningen har behandlat frågan om taxering av s.k. skräddarsydda byggnader (SOU 2000:10 s. 385). Vid fastighetstaxeringen anses vissa maskiner (t.ex. hissar) utgöra en del av byggnaden under det att andra maskiner (t.ex. svarvar) i stället utgör industritillbehör. Eftersom industritillbehör inte utgör en del av byggnaden påverkar de inte heller taxeringsvärdet.

Ett speciellt fall är när byggnaden skräddarsytts för en viss maskinell utrustning. Genom att sambandet mellan maskinen och byggnaden på detta sätt stärks blir maskinen många gånger att betrakta som ett byggnadstillbehör och påverkar därmed taxeringsvärdet. RSV har i rekommendationer för 2000 års allmänna fastighetstaxering (RSV S 1999:24) redovisat sin syn på gränsdragningen och konstaterar härvid att maskiner med en skräddarsydd byggnad utgör byggnadstillbehör. Till sådana byggnader räknas sinterverk, koksverk, masugnar, såghus, torkar, vatten- och värmekraftverk, etc.

Utredningen konstaterar att maskinell utrustning i varierande grad ingår i en industrienhets taxeringsvärde och att detta skapar orättvisor. Utredningen anför att ett särskilt delvärde för industritillbehör skulle ge upphov till värderingstekniska problem och dessutom vara kostsamt att införa. Utredningen anför sammanfattningsvis att det, när det gäller industrienheter, överhuvudtaget är svårt att utforma regler som innebär att taxeringsvärdena blir så likformiga och rättvisa att de utgör ett lämpligt skatteunderlag.

Enligt utskottets mening bör regeringens överväganden avvaktas även i denna del. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Äkta och oäkta bostadsföretag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om ändrade regler för gränsdragningen mellan äkta och oäkta bostadsföretag och om en möjlighet till uppskov med beskattningen av kapitalvinst vid avyttring av andel i oäkta bostadsföretag.

Jämför reservation 9 (m, fp).

Gällande bestämmelser

För att bostadsföretag skall anses som äkta krävs att verksamheten till klart övervägande del består i att åt sina medlemmar eller delägare tillhandahålla bostäder i byggnader som ägs av föreningen eller bolaget (2 kap. 17 § IL).

RSV rekommenderar att företagets fastighet skall inrymma minst tre lägenheter och att minst 60 % av taxeringsvärdet skall belöpa på de till medlemmar eller delägare med bostads- eller hyresrätt upplåtna bostadslägenheterna (RSV S 1999:43).

Bestämmelserna om uppskovsavdrag gäller endast för privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt. Den som säljer en andel i ett oäkta bostadsföretag kan inte få uppskovsavdrag.

Fastighetsbeskattningskommittén har föreslagit att frågan om gränsdragningen mellan vad som anses som ett äkta respektive ett oäkta bostadsföretag skall utredas vidare.

Motionen

I Moderaternas kommittémotion Bo415 yrkande 7 av Knut Billing m.fl. (m) anförs att dagens gräns mellan oäkta och äkta bostadsföretag gör att bostadsföretag kan kastas mellan olika system för beskattningen enbart på grund av taxeringsvärdenas utveckling år från år. De hemställer att reglerna ändras så att det i stället är ytan som används som grund för gränsdragningen.

I motion Sk763 av Kenth Högström (s) anförs att den som bor i ett oäkta bostadsföretag i vart fall bör ha samma möjlighet som andra att få uppskov med kapitalvinsten.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet avstyrker motionerna med hänvisning till den beredning av Fastighetsbeskattningskommitténs förslag som nu pågår. Det kan enligt vad bostadsutskottet anför antas att dessa överväganden även kommer att beröra i vilka avseenden gränsdragningen skall ha betydelse.

Utskottets ställningstagande

Fastighetsbeskattningskommittén anför att det finns anledning att uppmärksamma att dagens regler kan ge upphov till gränsdragningsproblem och besvärande tröskeleffekter och föreslår att frågan utreds vidare vid den fortsatta beredningen av frågan om beskattning av bostadsrätter (SOU 2000:34 s. 396). Fastighetsbeskattningskommittén anför vidare att de förändringar som föreslås för äkta privatbostadsföretag kräver en anpassning av de regler om gäller för oäkta föreningar och deras medlemmar.

Enligt utskottets mening bör resultatet av regeringens överväganden i denna del avvaktas regeringen. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Fastigheter i utlandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om att fastighetsskatten på fastigheter i utlandet skall avskaffas.

Jämför reservation 10 (m, kd).

Gällande bestämmelser

Fastigheter, bostadsrätter och liknande objekt som är privatbostad i utlandet är skattepliktiga till statlig fastighetsskatt. Bostäder på jordbruksfastigheter i utlandet är däremot inte skattepliktiga. Fastighetsskatten för privatbostad i utlandet beräknas på 75 % av marknadsvärdet exklusive eventuellt markvärde. RSV anger att man som schablonregel kan använda en indexuppräknad anskaffningskostnad, exklusive eventuell kostnad för mark. I anskaffningskostnaden räknas även kostnader in för mer omfattande ny-, till- eller ombyggnad. Kan man inte bestämma hur stor del av anskaffningskostnaden som avser enbart byggnaden får 50 % av hela den indexuppräknade anskaffningskostnaden tas upp.

Nedsättning av fastighetsskatten medges inte för fastigheter i utlandet, varför fastighetsskatt på privatbostad i utlandet alltid tas ut efter hel skattesats.

Statlig fastighetsskatt tas inte ut när inkomst av eller förmögenhet som består av privatbostad i utlandet undantas från beskattning i Sverige på grund av bestämmelse i dubbelbeskattningsavtal.

Motioner

I tre motioner begärs tillkännagivanden om att den som äger en fastighet i utlandet inte skall behöva betala fastighetsskatt för den. Det är enligt motionärerna fel att Sverige tar ut fastighetsskatt på fastigheter som redan är ålagda beskattning i det land där fastigheten är belägen. Motionärerna framhåller att RSV föreslagit att fastighetsskatten på privatbostäder i utlandet slopas eftersom detta skulle leda till en stark förenkling för både privatpersoner och skattemyndigheter (Dnr 8539-99/100). Sådana yrkanden framställs i motionerna Sk793 yrkande 2 av Carl Fredrik Graf (m), Sk629 av Henrik Westman (m) och Sk679 av Kenneth Lantz (kd).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening innebär målet om en likformig kapitalinkomstbeskattning att privatbostäder i utlandet som ägs av personer som är bosatta i Sverige bör omfattas av samma regler som svenska privatbostäder. Ett problem med fastighetsskatten har härvid varit att den kräver en särskild regel för att dubbelbeskattningsavtalens bestämmelser om inkomster skall få effekt även i de fall då det är fastighetsskatten som leder till dubbelbeskattning. Vid en övergång till schablonintäktsbeskattning minskar detta problem.

Med hänsyn till att frågan om den närmare utformningen av Fastighetsbeskattningskommitténs förslag nu är föremål för överväganden inom Regeringskansliet bör enligt utskottets mening resultatet av regeringens överväganden avvaktas även i denna del.

Utskottet avstyrker med det anförda de aktuella motionsyrkandena.

Tomträtt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget att tomträttsinnehavare inte skall behandlas som ägare av fastigheten vid fastighetsbeskattningen. Jämför reservation 11 (m, kd).

Gällande bestämmelser

Vid fastighetsbeskattningen likställs tomträttsinnehav med vanligt ägande. En konsekvens är att det är tomträttsinnehavaren och inte ägaren som betalar fastighetsskatt för en fastighet som innehas med tomträtt. Härvid medges tomträttsinnehavaren avdrag för sin tomträttsavgäld under inkomst av kapital.

Motioner

I motion Sk681 av Carl-Erik Skårman (m) anføres att de bristfälliga motiven för fastighetsskatten framstår i särskilt skarp dager när det gäller fastighetsskatten på tomträtter. En tomträttsinnehavare har endast en nyttjanderätt till marken, och det framstår därför som stötande att låta tomträttsinnehavaren och inte ägaren betala fastighetsskatt för marken. Fastighetsskatt skall betalas av fastighetsägaren och inte av den som innehar en fastighet med tomträtt.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet anför i sitt yttrande att det som anføres i motionen inte ger anledning att förorda någon förändring i dessa regler. En omläggning av skattskyldigheten skulle enligt utskottets mening sannolikt föranleda krav från markägaren på en kompensation inom ramen för tomträttsavgälden.

Utskottets ställningstagande

Skatteutskottet har vid upprepade tillfällen avstyrkt yrkandena med denna inriktning och ser inte någon anledning att nu ändra inställning i denna fråga. I likhet med bostadsutskottet avstyrker utskottet den aktuella motionen.

Vårdbyggnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om en översyn av reglerna om skattefrihet för vårdbyggnader.

Gällande bestämmelser

Vårdbyggnader är i fastighetstaxeringslagen undantagna från skatteplikt. Som vårdbyggnad räknas byggnad som används för sjukvård, nykterhetsvård, narkomanvård, barnavård, kriminalvård, arbetsvård, åldringsvård eller

omsorg om psykiskt utvecklingsstörda. Annan byggnad utgör vårdbyggnad om den används som hem åt personer som behöver institutionell vård eller tillsyn. Om t.ex. åldringar eller utvecklingsstörda vårdas av anhöriga i sitt eller i de anhörigas hem torde detta inte föranleda att bostadsbyggnaderna skall klassificeras som vårdbyggnader. Servicehus, gruppboendestäder och liknande, som till övervägande del upptas av bostadslägenheter med kök, indelas inte som vårdbyggnad, även om byggnaden också innehåller gemensamma utrymmen och de boende kan få hjälp med sjukvård, matlagning och annan tillsyn (jfr RÅ 1986 ref. 10 I och II samt Regeringsrättens dom den 29 april 1993 i mål nr 2110-1992).

Motioner

I motion Sk762 av Lisbet Calner och Mona Berglund Nilsson (s) anförs att tolkningen av fastighetstaxeringslagens bestämmelser om skattefrihet för vårdbyggnader lett till överklaganden från kommunernas sida i samband med förändringar och förbättringar av vårdinrättningar. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att reglerna bör göras klarare.

Utskottets ställningstagande

Boende- och avgiftsutredningen (dir. 1997:111) har analyserat begreppet "särskilda boendeformer" och har kommit fram till att begreppet enbart bör användas för äldreboende, bostäder med särskild service för funktionshindrade och korttidsboende. Med äldreboende avses här permanentboende för äldre vars behov av vård eller omsorg, service samt trygghet inte kan tillgodoses i ordinärt boende. Utredningen anser att fastighetstaxeringslagen bör behandla de särskilda boendeformerna på ett enhetligt sätt och har överlämnat sina synpunkter till Fastighetstaxeringsutredningen (SOU 1999:33 s. 76).

Fastighetstaxeringsutredningen konstaterar att särskilda boendeformer bör kunna utgöra skattebefriade specialenheter om Boende- och avgiftsutredningens förslag genomförs (SOU 2000:10 s. 224).

De nu aktuella utredningsförslagen är föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av dessa överväganden nu avvaktas. Utskottet avstyrker med det anförda motionsyrkandet.

Slopad förmögenhetsskatt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen slopad förmögenhetsskatt.

Jämför reservation 12 (m, kd, c, fp).

Motioner

I två motioner framställs yrkanden om en slopad eller utfasad förmögenhetsskatt. I en kommittémotion från Moderata samlingspartiet, Sk735 yrkande 3 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m), anförs att kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt gör att många småhusägare kan tvingas lämna sina hem. De begär ett tillkännagivande om att förmögenhetsskatten skall slopas.

Också i motion Sk322 yrkande 4 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) hemställs att förmögenhetsskatten fasas ut. Den bör enligt motionärerna sänkas till 1 % år 2002, till 0,5 % år 2003 och vara helt avvecklad år 2004. Förmögenhetsskatt bör endast beräknas på en tredjedel av markvärdet över 150 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under höstens behandling av de olika budgetalternativ som uppställts av bl.a. Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna avstyrkt yrkanden med denna inriktning. Utskottet var inte då och är inte heller nu berett att tillstyrka att förmögenhetsskatten slopas eller avvecklas och avstyrker därför de nu aktuella motionsyrkandena.

Sambeskattning av förmögenhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om slopad sambeskattning av förmögenhet.

Jämför reservation 13 (m, kd, c, fp) och särskilt yttrande (v).

Gällande bestämmelser

Fysisk person, dödsbo och familjestiftelse betalar vid 2001 års inkomsttaxering förmögenhetsskatt med 1,5 % av den del av förmögenheten som överstiger 900 000 kr. För annan juridisk person utgår förmögenhetsskatt med 1,5 % av den del av förmögenheten som överstiger 25 000 kr. Arbetande kapital i företag är fritt från förmögenhetsskatt och befrielsen gäller i princip också arbetande kapital som innehas via aktier. Aktier på börsens A-lista betraktas dock i flertalet fall som en kapitalplacering och värderas då till 80 % av marknadsvärdet.

Makar och hemmavarande barn under 18 år som inte själva skall lämna självdeklaration sambeskattas. Förmögenhetsskatt betalas med 1,5 % av den del av den gemensamma förmögenheten som överstiger 900 000 kr. Med makar jämställs de som utan att vara gifta bor tillsammans och har eller har haft barn eller tidigare har varit gifta med varandra.

Fr.o.m 2002 års inkomsttaxering har gränsen för uttag av förmögenhetsskatt höjts till 1 000 000 kr för ensamstående och till 1 500 000 kr för sambeskattade par (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1 samt prop. 2000/01:31, bet. 2000/01:SkU11 och SkU13).

Motioner

I flera motioner begärs tillkännagivanden m.m. om att sambeskattningen av förmögenhet skall avskaffas. Motionärerna anför att gifta par och sambor med barn bör betala samma förmögenhetsskatt som sambor utan barn och framhåller att sambeskattningen är den sista kvarlevan i skattesystemet av en föråldrad kvinnoyn. De anser att skyldigheter och rättigheter mot samhället skall vara individuella. Yrkanden med denna inriktning framställs i motionerna Sk631 av Henrik Westman (m), Sk660 av Lennart Fridén m.fl. (m, kd), Sk668 av Inger René och Karin Falkmer (m), Sk675 av Margareta Cederfelt (m), Sk715 yrkande 2 av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sk791 yrkande 6 av Viviann Gerdin och Marianne Andersson (c) och A812 yrkande 12 av Lars Leijonborg m.fl. (fp).

I motion Sk646 av Mikael Oscarsson (kd) anför motionären att även med de nya fribeloppen kan ett sambopar äga 2 miljoner kronor utan förmögenhetsskatt under det att gränsen för gifta går vid 1,5 miljoner kronor. Reglerna bör enligt denne motionär ändras så att gifta par inte diskrimineras vid förmögenhetsbeskattningen.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet anför i sitt yttrande att det inte finns anledning att av bostadspolitiska skäl tillstyrka att sambeskattningen av förmögenhet slopas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid olika tillfällen haft anledning att ta ställning till yrkanden om att sambeskattningen skall avskaffas. På samma sätt som nu har kritiken då grundats på att sambeskattningen är problematisk från jämställdhetssynpunkt och att den inte ger ett likformigt resultat eftersom par som sambeskattas får en högre förmögenhetsskatt än par som inte sambeskattas. Ett ytterligare skäl har varit att sambeskattningen gör reglerna svåra att administrera.

När den nya förmögenhetsskattelagen antogs våren 1997 var frågan aktuell, och utskottet anförde då att jämställdhetsskäl, intresset av likformiga regler och administrativa skäl talar för en slopad sambeskattning. Ett skäl för att i stället bibehålla sambeskattningen var att den förebygger skattemotiverade förmögenhetsöverföringar inom en familj. I sammanhanget framhölls vidare att de invändningar som riktas mot sambeskattningen mellan makar inte på samma sätt gör sig gällande vid sambeskattning mellan föräldrar och barn och att det snarast kan vara svårt att motivera en särbeskattning i dessa fall. En kombination av särbeskattning för makar och sambeskattning av föräldrar med barn skulle emellertid göra det svårt att uppnå några administrativa fördelar.

Även om utskottet således vid behandlingen av dessa frågor uttryckte förståelse för de invändningar som riktats mot sambeskattningen bedömdes det inte som meningsfullt att gå närmare in på frågan om sambeskattningen borde avskaffas eller ej, eftersom det inte fanns något statsfinansiellt utrymme för att minska skatteuttaget från förmögenhetsbeskattningen. En statsfinansiellt neutral lösning skulle ha inneburit att skattehöjningar för ensamstående skulle få finansiera skattesänkningar för sambeskattade par och framstod inte som acceptabel.

I anslutning till att fastighetstaxeringsvärdena återställdes den 1 januari 2001 uppkom ett behov av att minska förmögenhetsskatteuttaget med närmare 2,7 miljarder kronor. Härvid öppnades en möjlighet att samtidigt genomföra en förändring av reglerna i syfte att komma till rätta med en del av den kritik som riktats mot dessa. Med hänsynstagande både till behovet av att begränsa effekterna av de återställda taxeringsvärdena och till den kritik som riktats mot reglerna höjdes fribeloppet till 1 miljon kronor för ensamstående och till 1,5 miljoner kronor för sambeskattade par.

Enligt utskottets mening är det viktigt att jämställdhetsaspekten beaktas när skatteregler utformas och utskottet anser att beslutet att höja fribeloppet för sambeskattade par till 1,5 miljoner kr innebär att jämställdhetsaspekten nu har fått en större tyngd än tidigare. I och med detta bortfaller enligt utskottets mening en stor del av den kritik som riktats mot reglerna. Förändringen kan ses som ett första steg på vägen mot en jämställd förmögenhetsbeskattning.

Fortsatta överväganden i dessa frågor bör enligt utskottets mening med beaktande av fördelningspolitiska effekter ske i samband med att övriga frågor som rör budgeten behandlas.

Med det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – m

av Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m) och Catharina Hagen (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk621 yrkandena 3 och 5, 2000/01:Sk703, 2000/01:Sk715 yrkande 1, 2000/01:N321 yrkandena 4 och 6 och 2000/01:Bo414 yrkande 13, bifaller delvis motion 2000/01:Sk727 och avslår motionerna 2000/01:Sk322 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Sk791 yrkandena 1–3 och 5, 2000/01:Bo210 yrkande 3 och 2000/01:Bo233 yrkande 5.

Ställningstagande

Fastighetsskatten är orättfärdig eftersom den tas ut utan hänsyn till bärkraft. Skatten slår mycket hårt mot människor med låga inkomster som bor i attraktiva områden där taxeringsvärdena till följd av efterfrågan skjutit i höjden. Många äldre som ”pensionssparat” i sina bostäder tvingas i dag betala de av skatterna alltmer höjda bostadskostnaderna med magra pensioner.

Beskattningen av boendet är totalt sett alldeles för omfattande. Fastighetsskatten drabbar alla boendeformer. För de boende i hyreshus kostar fastighetsskatten minst en månadshyra per år. För småhusägare varierar fastighetsskatten mycket beroende på var fastigheten ligger. Det kan i många fall röra sig om belopp över 1 500 kr i månaden för ordinära småhus eller fritidsfastigheter i vissa lägen. I år – nu när frysningsen av fastighetsskatten har upphört – kan många familjer förvänta sig stora fastighetsskattehöjningar trots att skattesatsen sänkts.

Mot den nu angivna bakgrunden framstår det som helt nödvändigt att omedelbart inleda en avveckling av fastighetsskatten. Som en viktig första åtgärd skall underlaget för skatteberäkningen återgå till den frysta nivå som gällde före årsskiftet. I de områden där prisutvecklingen lett till sänkta taxeringsvärden skall i stället de lägre värdena gälla. Skattesatsen för småhus sänks först till 1,0 % och därefter fortsätter sänkningen för både småhus och hyreshus.

Även andra åtgärder måste vidtas för att lindra bördan av fastighetsskatten. En sådan åtgärd som bör genomföras – för att minska de regionala skillnaderna – är att ändra underlaget för fastighetsskatten så att det utgörs av byggnadsvärdet och halva markvärdet. På sikt skall hela markvärdet undantas från beskattningen. Genom att på detta sätt reducera markvärdet vid beräkningen av skattens storlek löser man till betydande del också de problem som i dag finns i attraktiva fritidsområden. Till denna fråga återkommer vi senare.

Som framgått är de förändringar som nu bör genomföras steg på väg mot ett avskaffande av fastighetsskatten. För tydlighetens skull bör här göras klart att avsikten inte är att denna skatt skall ersättas med andra pålagor i form av en schablonintäkt eller liknande.

De första förändringar vi nu och de närmaste åren önskar se genomförda gör det möjligt att relativt snart förenkla fastighetstaxeringen. Fastighetstaxeringen kostar det allmänna stora pengar. Regelsystemet för denna har blivit ogenomträngligt och dess tillämpning upplevs som kineseri.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

2. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – kd

av Helena Höij (kd) och Kenneth Lantz (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk322 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Bo233 yrkande 5, bifaller delvis motionerna 2000/01:Sk621 yrkandena 3 och 5, 2000/01:Sk703, 2000/01:Sk715 yrkande 1, 2000/01:Sk727 och avslår motionerna 2000/01:Sk791 yrkandena 1–3 och 5, 2000/01:N321 yrkandena 4 och 6, 2000/01:Bo210 yrkande 3 och 2000/01:Bo414 yrkande 13.

Ställningstagande

Beskattningen av boendet är hårdare i Sverige än i något annat land. I de europeiska länderna är momsen lägre, försäljningsskatt är mycket sällsynt och fastighetsskatten mycket begränsad. Stora skillnader finns mellan länderna vad gäller boendekostnaderna sedda i förhållande till hushållens disponibla inkomster.

De olika boendeformerna bör inte ha olika beskattning. Det finns ingen anledning att med beskattning styra människors val av boendeform. Villaägarnas riksförbund redovisar skatteskillnader på hela 25 kr/kvm och år mellan hyreshus och småhus. Det genomsnittliga skatteuttaget är enligt förbundets beräkningar 58 kr/kvm för småhus och 33 kr/kvm för hyreshus. Vi förordar en skattemässig neutralitet i boendet.

Skatt efter bärkraft är den princip som bör gälla. Fastighetsskatten drabbar alla boende oavsett inkomst och betalningsförmåga. Den är en skatt på inkomst som inte finns och strider således mot den nämnda principen. Skatten hotar i vissa fall äganderätten liksom den enskildes trygghet vad gäller besittningen av det egna hemmet. Personer med låga inkomster har inte råd att betala skatten. Att göra det möjligt att äga sin bostad också för låginkomsttagare är att verka för ett jämlikt samhälle, ett samhälle där äganderätt inte kräver stora pengar. Fastighetsskatten ökar den sociala segregeringen och motverkar möjligheterna för ett permanent boende i många områden som är attraktiva för de fritidsboende.

I enlighet med förslagen i de nu aktuella kd-motionerna måste fastighetsskatten på sikt avvecklas. I stället bör kommunerna ges en rätt att debitera en kommunal fastighetsavgift som skall täcka kommunens självkostnader för gatuunderhåll, brandförsvar och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten. Den nu förordade skatteavvecklingen bör inledas omedelbart. En utredning bör tillsättas för att utarbeta reglerna för den förordade fastighetsavgiften. Övergången till en kommunal avgift kommer att innebära att kommunerna får en breddad intäktbas vilket ger dem en större självständighet gentemot staten. Medborgarna ser en omedelbar koppling mellan kommunal avgift och service.

I ett första steg bör fastighetsskatten på markvärdet enbart beräknas på en tredjedel av det belopp som överstiger 150 000 kr. Som en viktig åtgärd skall underlaget för skatteberäkningen därtill frysas på föregående års nivå. Härigenom mildras effekterna av de senaste årens mycket kraftiga prisökningar i vissa områden. Med dagens regler leder prisuppgången till kraftigt höjda taxeringsvärden och därmed åtföljande höjd skatt. Till frågan om fastighetsbeskattningen i attraktiva fritidsområden återkommer vi senare.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

3. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – fp av Karin Pilsäter (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:Sk621 yrkande 3, 2000/01:Sk791 yrkande 5 och 2000/01:Bo210 yrkande 3 och avslår motionerna 2000/01:Sk322 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Sk621 yrkande 5, 2000/01:Sk703, 2000/01:Sk715 yrkande 1, 2000/01:Sk727, 2000/01:Sk791 yrkandena 1–3, 2000/01:N321 yrkandena 4 och 6, 2000/01:Bo233 yrkande 5 och 2000/01:Bo414 yrkande 13.

Ställningstagande

Jag anser att nivån på fastighetsbeskattningen fortfarande är för hög och att dagens beskattningsform i grunden är oacceptabel. Jag vill därför framhålla Folkpartiets ståndpunkt att sänkningen av fastighetsbeskattningen måste ske stegvis och inledas omgående. Vägen till sänkt beskattning av fastigheter skall innehålla att den nuvarande fastighetsskatten avskaffas, att en schablonintäktsbeskattning för egna hem införs och att avdragsrätten för låneräntor bibehålls. I avvaktan på en grundläggande reformering av fastighetsbeskattningen bör taxeringsvärdena vara frysta vid den nivå som gällt till innevarande inkomstår.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför.

4. Villor och radhus som upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt (punkt 2, motiveringen) - m

av Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m) och Catharina Hagen (m).

Ställningstagande

Vi är inte beredda att avvakta att regeringen lägger fram förslag om en justering av reglerna på denna punkt utan anser att problemet snabbast och enklast löses genom en successiv avveckling av fastighetsbeskattningen. En sådan avveckling bör påbörjas så snart som möjligt och innebär att taxeringsvärdena återgår till den nivå som fastställdes 1997 eller ännu lägre och att fastighetsskattesatsen i ett första steg sänks till 1%. Härigenom får alla villor och radhus direkt en kraftig sänkning av fastighetskatten. Denna följs sedan av årliga sänkningar av fastighetsskatten på alla former av boende och till sist av ett helt avskaffande av fastighetsbeskattningen. Härigenom tillgodoses i allt väsentligt syftet med de aktuella motionerna.

Med det anförda avstyrker vi motionsyrkandena.

5. Attraktiva områden (punkt 3) – m, kd

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höj (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd) och Catharina Hagen (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Sk661, bifaller delvis motion 2000/01:N261 yrkande 1 och avslår motionerna 2000/01:Sk321 yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk791 yrkande 7, 2000/01:Bo236 yrkande 1 och 2000/01:Bo508 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I många skärgårdskommuner leder de ökade taxeringsvärdena till att äldre tvingas sälja sina hus till ickeåretruntboende. Nya fastboende kan inte etablera sig där. Detta leder till befolkningsminskning, lägre skatteuttag, försämrade service i form av nedlagda skolor, vårdcentraler m.m. Hela det utbud som finns av service i form av affärer m.m. blir till slut hotat. För att rädda landsbygden och bevara möjligheterna till åretruntboende samt för att trygga ägandet av det egna hemmet är det ytterst angeläget att fastighets-skatten avskaffas. Avvecklingen måste påbörjas omedelbart.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Sk661 (m).

6. Attraktiva områden (punkt 3) – c

av Rolf Kenneryd (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk321 yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk791 yrkande 7, 2000/01:Bo236 yrkande 1 och 2000/01:Bo508 yrkandena 2 och 3, bifaller delvis motion 2000/01:N261 yrkande 1 och avslår motion 2000/01:Sk661,

Ställningstagande

Det framstår för alla som helt uppenbart att dagens fastighetsbeskattning ger helt orimliga konsekvenser för dem som är permanentboende i attraktiva fritidsområden i bl.a. skärgården. De priser som de fritidsboende är villiga att betala medför att taxeringsvärdena för de bofastas fastigheter stiger och att den fastighetsskatt som utgår ligger på nivåer som många inte har någon som helst möjlighet att klara. Som framhålls i flera av motionerna kan inte ett skattesystem accepteras som leder till att människor får flytta från sina hem till följd av en orimlig skattebörda.

Eftersom fastighetsbeskattningen i dag ligger på en för hög nivå finns det möjlighet att uppnå lättnader genom en successiv sänkning av skatteuttaget till en mer rimlig nivå. Utöver denna generella förändring fordras ytterligare åtgärder. Exempel på sådana åtgärder är att ta bort den s.k. belägenhetsfaktorn för permanentboende. Ett annat exempel – som kan ta något längre tid att genomföra – är att man vid taxeringen skiljer på permanentboende och fritidsboende. Genom att på detta sätt förändra underlaget för beskattningen kommer de högt uppressade priserna på fritidsfastigheter inte att slå igenom för de fastboende. Människor skall inte behöva lämna sin bygd på grund av det skatteuttag som görs på deras fastigheter.

Vad jag nu föreslår innebär att det inte behöver införas en särskild begränsningsregel för fastighetsskatten. Dessutom finns det skäl att avvisa en sådan regel med hänsyn till att den utgör en förlegad form av sambeskattning.

Lekmannainflytande i taxeringsprocessen tillgodoser bl.a. behovet av lokalkännedom. Det kan utan vidare konstateras att lokalkännedom vid fastighetstaxeringen är av stor vikt för att det skall fattas korrekta beslut. De mest betydelsefulla skälen för en lekmanamedverkan i beslutsprocessen är i övrigt allmänhetens intresse av insyn i skattemyndigheternas verksamhet och att denna ligger i linje med de allmänna värderingar som präglar samhället. I likhet med Fastighetsbeskattningskommittén anser jag att det finns goda skäl att öka lokalkännedomen när ärenden om fastighetstaxering skall bedömas. Med hänsyn till att skattekontoren omfattar ganska stora områden är det svårt att uppnå en verklig lokalkännedom utan att inrätta fastighetstaxeringsnämnder med ett större antal ledamöter. Enligt min mening bör sådana nämnder kunna organiseras utan att alltför stora kostnader eller andra problem uppkommer. Jag anser att regeringen bör överväga frågan om ett ökat lekmannainflytande med inriktning på att fastighetstaxeringsnämnder skall inrättas.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför.

7. Attraktiva områden (punkt 3) – fp

av Karin Pilsäter (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:Sk321 yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk661, 2000/01:Sk791 yrkande 7, 2000/01:N261 yrkande 1 och 2000/01:Bo508 yrkandena 2 och 3 och avslår motion 2000/01:Bo236 yrkande 1.

Ställningstagande

Det framstår för alla som helt uppenbart att dagens fastighetsbeskattning ger helt orimliga konsekvenser för dem som är permanentboende i attraktiva fritidsområden i bl.a. skärgården. De priser som de fritidsboende är villiga att betala medför att taxeringsvärdena för de bofastas fastigheter stiger och att den fastighetsskatt som utgår ligger på nivåer som många inte har någon som helst möjlighet att klara. Som framhålls i flera av motionerna kan inte ett skattesystem accepteras som leder till att människor får flytta från sina hem till följd av en orimlig skattebörd.

Den mest uppenbara lösningen på problemen i attraktiva skärgårdsområden och andra områden med motsvarande problem är att avveckla dagens fastighetsskatt i enlighet med vad som föreslås i flera av de nu

aktuella motionerna. En avveckling kan dock inte ske omedelbart utan det måste ske successivt under en något längre tid. Vad som erfordras är därför åtgärder som kan sättas in redan nu och som leder till en kraftigt sänkt fastighetsskatt snabbt. Fastighetsskatten för fastboende i attraktiva fritidsområden kan exempelvis sättas ned till en tredjedel så länge. Människor skall inte behöva lämna sin bygd på grund av det skatteuttag som görs på deras fastigheter.

Vad jag nu föreslår innebär att det inte behöver införas en särskild begränsningsregel för fastighetsskatten. Dessutom finns det skäl att avvisa en sådan regel med hänsyn till att den utgör en förlegad form av sambeskattnings.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Energisparåtgärder (punkt 4) – kd, fp

av Helena Höij (kd), Kenneth Lantz (kd) och Karin Pilsäter (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:N262 yrkande 12 och bifaller delvis motionerna 2000/01:Sk633 och 2000/01:Sk791 yrkande 4.

Ställningstagande

Förutom de principiella invändningar som enligt vår mening kan resas mot fastighetsskatten som sådan innehåller beskattningen enskilda moment som också de kan starkt ifrågasättas. En sådan brist är de orimliga effekter på fastighetsskatten som energibesparande och andra energihushållningsåtgärder kan ge upphov till.

Den som i dag investerar i anläggningar som sparar energi eller som på annat sätt bidrar till att hushålla med våra resurser får med automatik ett höjt taxeringsvärde och därmed också höjd fastighetsskatt. Den som genomför åtgärder som ur ett långsiktigt hushållningsperspektiv är önskvärda kommer därmed att straffas för detta. Det är naturligtvis inte rimligt. Även skattesystemet måste självfallet medverka till – och inte motverka – att energibesparande eller i övrigt miljöförbättrande åtgärder kommer till stånd. I enlighet med motionsförslagen bör därför reglerna för fastighetsbeskattningen ändras så att miljöförbättrande åtgärder av olika slag inte motverkas i skattehänseende. Fastighetsbeskattningen måste i stället utformas så att sådana åtgärder gynnas eller åtminstone så att skatteeffekten är neutral.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

9. Äkta och oäkta bostadsföretag (punkt 6) – m, fp

av Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Catharina Hagen (m) och Karin Pilsäter (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Bo415 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2000/01:Sk763.

Ställningstagande

För att ett bostadsföretag i skattesammanhang skall betraktas som ett s.k. äkta bostadsföretag fordras bl.a. att företagets fastighet (fastigheter) inrymmer minst tre lägenheter och att minst 60 % av taxeringsvärdet belöper på de till medlemmar eller delägare med bostads- eller hyresrätt upplåtna bostadslägenheterna. Sådana bostadsföretag schablonbeskattas. Av rekvisiten som avgör om ett företag är äkta eller inte följer att en bostadsrättsförening skall betraktas som oäkta om den har ett alltför stort inslag av lokaler alternativt upplåter bostäder i alltför stor utsträckning till personer som inte är medlemmar. I större städer inryms inte sällan butiker, kontor och lokaler i bostadsrättsfastigheternas gatuplan. I exempelvis Stockholms innerstad – med ett högt lokalhyresläge – tenderar lokaltaxeringsvärdena att drivas upp.

Det är orimligt att ha ett system där en bostadsrättsförening riskerar att kastas ut och in i olika regelsystem enbart på grund av ändrade taxeringsvärden. Vi anser att dagens system för gränsdragning mellan äkta och oäkta bostadsföretag måste förändras. Det behövs därför ett tillägg till de nu gällande bestämmelserna. Vi föreslår att gränsdragningen skall kunna göras även på ytbasis. Genom att använda ytan som gräns för att skilja äkta och oäkta bostadsföretag åt skulle man ge större trygghet och förutsebarhet för bostadsrättsföreningen och de boende. Det bör ankomma på regeringen att utan dröjsmål återkomma till riksdagen med förslag med denna innebörd.

Den som bor i en oäkta bostadsrättsförening kan i dag inte få uppskov med beskattningen av kapitalvinst vid ett bostadsbyte. Vi anser att möjligheten att få uppskov med beskattningen vid bostadsbyte om möjligt även bör gälla för den som bor i ett oäkta bostadsföretag. I anslutning till att regeringen återkommer med ett förslag om ändrad gränsdragning mellan äkta och oäkta bostadsföretag bör regeringen även redovisa ett förslag som innebär att den som bor i ett oäkta bostadsföretag kan medges uppskov med beskattningen vid bostadsbyte.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

10. Fastigheter i utlandet (punkt 7) – m, kd

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd) och Catharina Hagen (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk679 och 2000/01:Sk793 yrkande 2 och bifaller delvis motion 2000/01:Sk629.

Ställningstagande

Privatpersoner som äger fastigheter i utlandet betalar svensk förmögenhetsskatt och fastighetsskatt för fastigheten och får härvid avdrag för den fastighetsskatt som erlagts i utlandet. 1998 fanns det ca 8 400 svenskar som ägde fastighet i utlandet. Intäkterna från dessa fastigheter beräknas till 14,5 miljoner kronor. Granskningen sker helt manuellt och är svår och tidsödande. Möjligheten att kontrollera sådana fastighetsinnehav är inte heller stora.

Med hänsyn till att beskattningen av dessa fastigheter kanske inte ens ger någon nettointäkt för statskassan, att beskattningen i första hand bör ske i det land där fastigheten är belägen och att det överhuvudtaget torde vara svårt att upprätthålla en rättvis och likformig beskattning när kontrollmöjligheterna är så förhållandevis utvecklade är enligt vår mening det enda rimliga att beskattningen av dessa fastighetsinnehav slopas. Vi anser också att det är principiellt fel att Sverige tar ut fastighetsskatt på fastigheter som redan är ålagda beskattning i det land där fastigheten är belägen. Regeringen bör snarast återkomma med en utvärdering av effekterna av ett borttagande av skatten på fastigheter i utlandet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

11. Tomträtt (punkt 8) – m, kd

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd) och Catharina Hagen (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Sk681.

Ställningstagande

Vi delar den i motion 2000/01:Sk681 (m) framförda uppfattningen att det ter sig svårt att hitta något motiv för att någon skulle vara skyldig att betala skatt för en fastighet som han inte äger. En tomträttshavare har ju endast en nyttjanderätt – tomträtt – till marken. Desto svårare att finna ett motiv blir det när det dessutom rör sig om en skatt som baseras på ett tänkt marknadsvärde för en tomt som den skattskyldige inte kan sälja då den är upplåten med tomträtt. Det är enligt vår mening en principiellt oriktig ordning. Det enda

rimliga är naturligtvis att den som äger en fastighet också betalar den skatt som belöper på den. Frågan om detta förhållande kommer att påverka tomträttsavgälden är något som inte i sig bör påverka de skatterättsliga principer enligt vilka fastighetsskatten tas ut.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

12. Slopad förmögenhetsskatt (punkt 10) – m, kd, c, fp

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Rolf Kenneryd (c) och Karin Pilsäter (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:Sk322 yrkande 4 och 2000/01:Sk735 yrkande 3.

Ställningstagande

Förmögenhetsskatten är en extraskatt på kapitalavkastning och motverkar den nödvändiga kapitalbildningen. Ett mångfasetterat näringsliv under omstrukturering behöver riskkapital, och det är viktigt att så stora delar av befolkningen som möjligt deltar i kapitaluppbyggnaden.

I Tyskland, Finland, Danmark och flertalet övriga länder inom OECD har förmögenhetsbeskattningen redan avvecklats.

Förmögenhetsskatten är dessutom godtycklig. Många av de största ägarna betalar inte förmögenhetsskatt för sitt aktieinnehav, medan låginkomsttagare med småhus nu kan tvingas lämna sina hem på grund av kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Av den totala förmögenhetsbeskattningen i Sverige består ca 40 % av en ytterligare beskattning av egna hem, vilka redan beskattats med bl.a. fastighetsskatt.

Vi anser att förmögenhetsskatten skall avvecklas genom en successiv utfasning och med slopad sambeskattnings som ett första steg.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför.

13. Sambeskattnings av förmögenhet (punkt 11) – m, kd, c, fp

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Rolf Kenneryd (c) och Karin Pilsäter (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförts. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk631, 2000/01:Sk646, 2000/01:Sk660, 2000/01:Sk668, 2000/01:Sk675, 2000/01:Sk715 yrkande 2, 2000/01:Sk791 yrkande 6 och 2000/01:A812 yrkande 12.

Ställningstagande

Sambeskattningen av förmögenhet är det enda kvarvarande momentet av sambeskattning som finns i nuvarande skattesystem. Den skattepliktiga förmögenheten beräknas bl.a. gemensamt för makar som sammanbott större delen av beskattningsåret. Med makar jämställs de som utan att vara gifta bor tillsammans och har eller har haft barn eller tidigare varit gifta med varandra. Samboende utan barn sambeskattas inte.

I praktiken innebär detta att två personer eller t.ex. ett samboende par utan barn kan förlora flera tusen kronor per år om de gifter sig eller om de skaffar barn. Den orättvisa som sambeskattningen leder till beroende på valet av samlevnadsform är oacceptabel. Makar och samboende måste beskattas lika när det gäller förmögenhet.

Riksskatteverket anser i sin rapport "Förslag till förenklingar i skattelagstiftningen" (RSV Rapport 1995:10) att ett slopande av sambeskattningen av familjs förmögenhet skulle "vara till stor fördel och innebära avsevärda förenklingar i de tekniska systemen". Sambeskattningen innebär betydande kontrollproblem för skattemyndigheterna.

Regeringen har trots kritik även från Lagrådet hållit fast vid systemet med sambeskattning med hänvisning till det statsfinansiella läget. Riksdagen beslutade under hösten om en höjning av fribeloppen men sambeskattningen kvarstår och det gör också den olikhet i beskattningen som gällde tidigare, även om den har reducerats.

Även med denna förändring kvarstår enligt vår mening en principiellt helt oacceptabel diskriminering av gifta par. Ett sambopar kan ha en förmögenhet på 2 miljoner kronor utan att drabbas av förmögenhetsskatt. Ett gift par får max ha 1,5 miljoner kronor i förmögenhet innan förmögenhetsskatten slår till. Om ett gift par har 2 miljoner kronor var som förmögenhet i form av pengar på banken, fonder, eller villa, får paret betala 7 500 kr i skatt per år. Ett sambopar utan barn med exakt samma förmögenhet betalar 0 kr i förmögenhetsskatt, men om de skaffar barn blir förmögenhetsskatten 7 500 kr per år. Detta är naturligtvis helt orimligt.

Som vi framhållit måste utgångspunkten vara att skyldigheter och rättigheter mot samhället skall vara individuella och vi anser därför att den enda rimliga lösningen är att den föräldrade sambeskattningen av makar och andra sambeskattade par nu slopas så att parterna i en sådan relation kan erkännas som självständiga individer även av skattemyndigheterna. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att sambeskattningen av makar slopas.

Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad vi anført om att sambeskattningen bör avskaffas.

Särskilda yttranden

1. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – v

av Per Rosengren (v) och Marie Engström (v).

Ställningstagande

Vi anser att inriktningen bör vara att fullfölja de förslag som Fastighetsbeskattningskommittén lagt fram. Sådana förändringar bör leda fram till generellt minskade boendekostnader och en större grad av neutralitet mellan upplåtelseformerna. Fastighetsskatten på egnahem och bostadsrätter bör således ersättas med beskattning av en schablonintäkt under inkomst av kapital.

Fastighetsskatten på hyresbostadsfastigheter bör enligt kommittén avvecklas på sikt. För äldre fastigheter innebär förslaget dock att fastighets- skatten bibehålls till dess fastigheten, till följd av ombyggnader, åsätts värdeår 1994 eller senare.

Vi anser inte att denna avvecklingstakt är tillräcklig. Det finns inte några skäl för att hyresboendet i det äldre beståndet skall missgynnas i fastighets- skatterettsligt hänseende. De brister skattesystemet har för hyresrätten som upplåtelseform återspeglas i dag på marknaden av att det byggs för få hyresrätter och att många hyresrätter omvandlas till bostadsrätter. Neutralitetsmålet kräver att fastighetsskatten för hyresrätter fasas ut helt och hållet utan koppling till när en hyresfastighet byggs om.

Vi kommer att ta upp dessa frågor i förhandlingar med regeringen och har därför inget yrkande här.

2. Fastighetsbeskattningens inriktning (punkt 1) – c

av Rolf Kenneryd (c).

Ställningstagande

Fastighetsskatten utgör en alltför stor del av många människors boende- kostnad och upplevs som orättvis. Skattebeloppen ökar nu kraftigt och höjningen träffar människor utan hänsyn till deras kraft att bära den.

De kraftiga uppräknings av fastighetstaxeringsvärdena som nu slår igenom måste stoppas genom att taxeringsvärdena för både småhus och hyreshus fryses på förra årets nivå. Indexuppräknings har visat sig inte hålla för praktisk användning och tillämpning, och det är därför klart olämpligt att som regeringen gjort i ett slag genomföra en uppräkning som avser prisutvecklingen över flera år. Frysningen för småhus bör stå kvar till nästa allmänna fastighetstaxering år 2003.

Fastighetsskatten ligger också på en för hög nivå och måste successivt sänkas till en mer rimlig nivå. Vidare är det viktigt att taxeringsförfarandet reformeras så att taxeringsvärdena blir mer rättvisande.

Vår partimotion med förslag på detta område har redan behandlats av riksdagen. Vi återkommer i frågan.

3. Sambeskattning av förmögenhet (punkt 11) – v

av Per Rosengren (v) och Marie Engström (v).

Ställningstagande

Vi anser att beslutet att höja fribeloppet för sambeskattade par till 1,5 miljoner kronor utgör en viktig förändring i förmögenhetsskattereglerna i syfte att komma till rätta med den kritik som riktats mot dessa därför att de, i första hand, inte är neutrala i förhållande till olika samlevnadsformer. I övrigt är vi ense med utskottet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:Sk321 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

13. Riksdagen beslutar att vid nästa allmänna fastighetstaxering skilja på taxeringen av fastigheter för fastboende och fritidsboende i enlighet med vad i motionen anförs.

14. Riksdagen beslutar att avvisa förslaget till begränsningsregel för fastighetsskatten i enlighet med vad i motionen anförs.

2000/01:Sk322 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffad fastighetsskatt.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny statlig utredning med direktiv att avskaffa den statliga fastighetsbeskattningen och att utreda möjligheterna att införa en kommunal fastighetsavgift på en betydligt lägre nivå än nuvarande fastighetsskatteuttag och utan koppling till taxeringsvärdet.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmögenhetsskatten.

2000/01:Sk621 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen beslutar att en successiv avveckling av fastighetsskatten skall genomföras i enlighet med vad som anförs i motionen.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att hela markvärdet på sikt skall exkluderas från beräkningsunderlaget.

2000/01:Sk629 av Henrik Westman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som innebär att svensk fastighetsskatt avskaffas på fastigheter i utlandet.

2000/01:Sk631 av Henrik Westman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa sambeskattningen av förmögenheter.

2000/01:Sk633 av Ola Karlsson och Per-Samuel Nisser (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undanta energisparande åtgärder från fastighetsskatt.

2000/01:Sk646 av Mikael Oscarsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändring av reglerna för förmögenhetsbeskattning.

2000/01:Sk652 av Inger Lundberg (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av taxering och beskattning av småhus som upplåts med hyres- eller bostadsrätt.

2000/01:Sk660 av Lennart Fridén m.fl. (m, kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmögenhetsskatteregler för äkta makar.

2000/01:Sk661 av Lennart Fridén (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastighetsskatten avskaffas för att rädda glesbygdsboendet.

2000/01:Sk668 av Inger René och Karin Falkmer (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av sambeskattningen gällande förmögenheter i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Sk675 av Margareta Cederfelt (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sambeskattningen av förmögenhet för äkta makar bör upphöra 2001.

2000/01:Sk679 av Kenneth Lantz (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fastighetsskatt på utländska fastigheter.

2000/01:Sk681 av Carl-Erik Skårman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar att till dess att fastighetsskatten har avskaffats, skall fastighetsskatt betalas av fastighetsägaren och endast för den fastighet eller den del av fastighet han äger.

2000/01:Sk703 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att fastighetsskatten bör avskaffas i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Sk715 av Catharina Elmsäter-Svärd (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en avveckling av fastighetsskatten.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om slopande av sambeskattningen av äkta makar.

2000/01:Sk727 av Margareta Cederfelt (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar att fastighetsskatten avskaffas inom en fyraårsperiod i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Sk735 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om slopande av förmögenhetsskatten.

2000/01:Sk761 av Ewa Thalén Finné (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om taxering av småhus som upplåts med bostadsrätt eller hyresrätt.

2000/01:Sk762 av Lisbet Calner och Mona Berglund Nilsson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fastighetstaxering avseende äldreboende.

2000/01:Sk763 av Kenth Högström (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om likställdhet i uppskovsrätt av reavinstbeskattning vid byte av bostad mellan olika slags upplåtelseformer.

2000/01:Sk790 av Sören Lekberg och Ingemar Josefsson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av taxeringen och beskattningen av småhus som upplåts med hyres- och bostadsrätt så att dessa också skall omfattas av sänkningen av fastighetsskatten till 0,7 procentenheter.

2000/01:Sk791 av Viviann Gerdin och Marianne Andersson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlaget för taxeringsvärdet bör förändras, beskattningen bör ske på en lägre del.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skatt på fastigheter skall tas ut först när fastigheten är såld.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlänga nuvarande frysning av taxeringsvärdena till nästa allmänna fastighetstaxering som skall ske 2003.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättringsåtgärder som leder till energibesparingar i hus bör uppmuntras genom ett särskilt avdrag.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastighetsbeskattning bör avskaffas och ersättas med en schablonintäktsbeskattning för fastigheter med permanent boende.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sambeskattningen bör upphöra.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att särskilja taxeringen för fastigheter med åretruntboende och fritidsboende.

2000/01:Sk792 av Birgitta Ahlqvist m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av beskattning av förnybar energi.

2000/01:Sk793 av Carl Fredrik Graf (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om beskattning av fastigheter.

2000/01:N261 av Lennart Daléus (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skatteuttaget för fastigheter i Stockholms skärgård.

2000/01:N262 av Inger Strömbom m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om energisparåtgärder och fastighetsskatt.

2000/01:N265 av Marianne Andersson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att vindkraftverk skattemässigt skall klassificeras som en maskin.

6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att undanta vindkraftverken från fastighetsskatt.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att årets tredubbling av fastighetsskatten på vindkraftverk skall upphävas.

2000/01:N321 av Carl-Erik Skårman m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till förändringar i skattelagstiftningen så att bostadsbyggandet i tillväxtregionerna stimuleras.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fastighetsskatten.

2000/01:A812 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffandet av sambesattningen.

2000/01:Bo210 av Owe Hellberg m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fastighetsbesattningen.

2000/01:Bo233 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastighetsskatten avvecklas och att kommunerna ges möjlighet att ta ut avgifter för service och tjänster relaterade till fastigheten.

2000/01:Bo236 av Inger Segelström m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett återinförande av fastighetstaxeringsnämnder.

2000/01:Bo414 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

13. Riksdagen beslutar att en successiv avveckling av fastighetsskatten skall genomföras.

2000/01:Bo415 av Knut Billing m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gränsdragningen mellan äkta och oäkta bostadsföretag.

2000/01:Bo508 av Åsa Torstensson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om att skilja permanentboende från fritidsboende vid fastighetstaxering i attraktiva skärgårdsområden.

3. Riksdagen tillkännager som sin mening vad som i motionen anförs om borttagandet av belägenhetsfaktorn för permanentboende.

BILAGA 2

Yttrande från annat utskott

Bostadsutskottets yttrande 2000/01:BoU4y

Vissa frågor om fastighetsbeskattningen m.m.

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har berett bostadsutskottet tillfälle att avge yttrande över ett antal motioner från 2000 års allmänna motionstid angående bl.a. fastighetsbeskattningen och sambeskattningen av förmögenhet.

Bostadsutskottet behandlar i yttrandet motionerna 2000/01:Sk321 (c) yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk322 (kd) yrkandena 1 och 2, 2000/01:Sk621 (m) yrkandena 3 och 5, 2000/01:Sk633 (m), 2000/01:Sk652 (s), 2000/01:Sk661 (m), 2000/01:Sk681 (m), 2000/01:Sk703 (m), 2000/01:Sk715 (m) yrkandena 1 och 2, 2000/01:Sk727 (m), 2000/01:Sk761 (m), 2000/01:Sk763 (s), 2000/01:Sk790 (s), 2000/01:Sk791 (c) yrkandena 1 – 7, 2000/01:N261 (c) yrkande 1, 2000/01:N262 (kd) yrkande 12, 2000/01:N321 (m) yrkandena 4 och 6, 2000/01:Bo210 (v) yrkande 3, 2000/01:Bo233 (kd) yrkande 5, 2000/01:Bo236 (s) yrkande 1, 2000/01:Bo414 (m) yrkande 13, 2000/01:Bo415 (m) yrkande 7 samt 2000/01:Bo508 (c) yrkandena 2 och 3.

Sammanfattning

Bostadsutskottet avstyrker de motioner om fastighetsskatt, fastighetstaxering och sambeskattning av förmögenhet m.m. som behandlas i yttrandet. Utskottet hänvisar bl.a. till att den inom Regeringskansliet pågående beredningen av de nyligen avlämnade utredningsbetänkandena i fråga om fastighetsbeskattningen och fastighetstaxeringen bör avvaktas.

Till yttrandet har fogats tolv avvikande meningar och ett särskilt yttrande.

Utskottet

Inledning

Bostadsutskottet behandlade senast i sitt yttrande till finansutskottet om ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2001 (yttr. 2000/01:BoU1y) frågor om fastighetsbeskattningen. Utskottet gav då uttryck för uppfattningen att övervägandena om mera omfattande och grundläggande förändringar i fastighetsbeskattningen borde anstå med hänsyn till de överväganden Fastighetsbeskattningskommittén respektive Fastighetstaxeringsutredningen gjort. Utskottet anmärkte att regeringen i budgetpropositionen aviserat sin avsikt att återkomma till riksdagen när det gäller de förslag som de båda utredningarna lagt fram och ansåg att den fortsatta beredningen av förslagen borde avvaktas.

Fastighetsbeskattningskommittén har avgivit betänkandena Begränsad fastighetsskatt (SOU 1999:59) och Likformig och neutral fastighetsbeskattning (SOU 2000:34). Fastighetstaxeringsutredningen har lämnat betänkandet Fastighetstaxering – precision, påverkansmöjligheter, individuella bedömningar (SOU 2000:10). Utredningsbetänkandena bereds fortfarande i Regeringskansliet.

I detta yttrande behandlar utskottet först huvuddragen i fastighetsbeskattningen på längre sikt. Därefter tas fastighetsbeskattningsfrågor med en mer speciell inriktning jämte vissa näraliggande frågor upp. Slutligen behandlas frågan om sambeskattning av förmögenhet.

Fastighetsbeskattningen m.m.

Huvuddragen

Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Med anslutning till tidigare förslag på området förordas i flera motioner en reformerad fastighetsbeskattning.

Förslag om att successivt avveckla fastighetsskatten förs fram dels i Moderata samlingspartiets partimotioner 2000/01:Sk621 yrkandena 3 och 5 samt 2000/01:Bo414 yrkande 13, dels i motionerna 2000/01:Sk703 (m), 2000/01: Sk715 (m) yrkande 1, 2000/01:Sk727 (m) och 2000/01:N321 (m) yrkande 6. Gemensamt för motionerna är att de framhåller den höga totala beskattningen av boendet och de orimliga effekterna av dagens fastighetstaxering och fastighetsbeskattning. Förslagen i bl.a. partimotionerna omfattar att skatten skall avvecklas genom dels successivt sänkta skattesatser, dels att i beräkningsunderlaget till en början endast halva markvärdet skall ingå och att på sikt hela markvärdet skall exkluderas. De sistnämnda förslagen avser att bl.a. utjämna de regionala skillnaderna.

Även i motionerna 2000/01:Sk322 (kd) yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:Bo233 (kd) yrkande 5 föreslås att fastighetsskatten på sikt skall avvecklas. Enligt motionerna bör den ersättas av en kommunal fastighetsavgift som är kopplad till kommunens självkostnader för gatunderhåll, vassystem och brandförsvaret m.m. Som motiv för denna reform framhålls framför allt att fastighetsskatten utgår utan hänsyn till den skattskyldiges betalningsförmåga och utgör en tunga börda för många samt den bristande neutralitet som skatten ger upphov till. Avvecklingen av fastighetsskatten bör ske genom en fortsatt frysning av taxeringsvärdena och en successiv nedtrappning av skattesatserna. Skatten skall i fråga om mark endast beräknas på en tredjedel av det värde som överstiger 150 000 kr.

Motionen 2000/01:Sk791 (c) yrkandena 1–3 och 5 innehåller ett flertal förslag om förändringar av beskattningen. Enligt motionärerna bör fastighetsskatten för fastigheter med permanentboende avskaffas och ersättas med en schablonintäktsbeskattning. I avvaktan på att fastighetsskatten avvecklas helt bör den beräknas på en mindre del av taxeringsvärdet och den tidigare frysningen av taxeringsvärdena bör bestå till nästa allmänna fastighetstaxering år 2003. Motionen innehåller också ett förslag om att skatt på fastigheter skall tas ut först när fastigheten är såld.

Enligt motion 2000/01:Bo210 (v) yrkande 3 bör fastighetsskatten på hyresrätter fasas ut helt och hållet. Dessutom föreslås att skatten på egna hem och bostadsrätter bör ersättas med en schablonintäkt under inkomst av kapital.

Bostadsutskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat motionsförslag som avser förändringar i fastighetsbeskattningen såväl för innevarande budgetår som på längre sikt. Utskottet har i dessa sammanhang pekat på den ökade betydelse fastighetsbeskattningen kommit att få för boendet och boendekostnaderna. I takt med att samhällets subventioner till byggandet och boendet minskat har fastighetsskatten tillsammans med övrig beskattning av boendet kommit att bli en allt viktigare faktor när det gäller påverkan på boendekostnaderna liksom på neutraliteten mellan olika upplåtelseformer. Ur ett bostadspolitiskt perspektiv är det sålunda av stor vikt att beskattningen av boendet vägleds inte bara av fiskala överväganden utan också av bostadspolitiska hänsyn. I det fortsatta arbetet med utformningen av den framtida fastighetsbeskattningen finns det enligt utskottets mening därför anledning att noga överväga beskattningens bostadspolitiska konsekvenser. Det är också mot denna bakgrund som utskottet under förra riksmötet anordnat en offentlig utfrågning om boendekostnaderna och boendebeskattningen.

Som utskottet ovan i korthet redovisat har två offentliga utredningar genomfört en utvärdering och översyn av dagens fastighetsbeskattning. Inom Regeringskansliet pågår nu beredning av de betänkanden dessa utredningar avgivit. Enligt utskottets mening bör resultatet av denna beredning avvaktas. Utskottet avstyrker med hänvisning till detta motionerna 2000/01:Sk322 (kd) yrkandena 1 och 2, 2000/01:Sk621 (m) yrkandena 3 och 5, 2000/01:Sk703 (m), 2000/01:Sk715 (m) yrkande 1, 2000/01:Sk727 (m), 2000/01:Sk791 (c)

yrkandena 1–3 och 5, 2000/01:N321 (m) yrkande 6, 2000/01:Bo210 (v) yrkande 3, 2000/01:Bo233 (kd) yrkande 5 samt 2000/01:Bo414 (m) yrkande 13.

Särskilda frågor

Attraktiva skärgårdsområden m.m.

Åtgärder för att komma till rätta med problemen med fastighetsbeskattningen i attraktiva skärgårdsområden m.m. förs fram i fem motioner.

I syfte att rädda glesbygdsboendet föreslås i motion 2000/01:Sk661 (m) att fastighetsskatten skall avskaffas.

Enligt Centerpartiets partimotion 2000/01:Sk321 yrkande 13 bör man vid nästa allmänna fastighetstaxering skilja på fastigheter för fastboende och fritidsboende. De högt upptrissade priserna för fritidsfastigheter skulle då inte slå igenom på fastighetsskatten för de fastboende. En sådan ordning föreslås också i motionerna 2000/01:Sk791 (c) yrkande 7 och 2000/01:Bo508 (c) yrkande 2. En annan partimotion från samma parti, 2000/01:N261 yrkande 1, berör särskilt förhållandena i Stockholms skärgård och åtgärder för att skärgårdsborna skall kunna bo kvar. I motionen förespråkas i detta syfte att skatteuttaget skall återställas till en rimligare nivå. Förslaget i motion 2000/01:Bo508 (c) yrkande 3 innebär att belägenhetsfaktorn, som medför att t.ex. en strandfastighet får ett högre taxeringsvärde än en normaltomt i samma område, skall avskaffas för permanentboende. Enligt Centerpartiets partimotion 2000/01:Sk321 yrkande 14 bör ett av regeringen aviserat förslag om att införa en begränsningsregel för fastighetsskatten inte genomföras med hänsyn till bl.a. att det är fråga om en form av sambeskattnings.

Fastighetsbeskattningskommittén har sett över beskattningen av fastigheter i attraktiva fritidsområden och övervägt om en undantagsreglering bör införas och hur denna i så fall skall utformas. Utredningen har behandlat denna fråga med förtur och i betänkandet Begränsad fastighetsskatt (SOU 1999:59) föreslagit att en begränsningsregel för fastighetsskatten införs. Regeln skall enligt förslaget endast gälla skattskyldiga som är fysiska personer och som är bosatta i småhus på småhusenhet eller lantbruksenhet. För utformningen av begränsningsregeln har kommittén lagt fram två alternativa förslag. Gemensamt för förslagen är att de riktar sig mot hushåll som har låga inkomster och som är bosatta i fastigheter med höga taxeringsvärden. Förslaget, som har remissbehandlats, bereds för närvarande i Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av denna beredning avvaktas. Motionerna 2000/01:Sk321 (c) yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk661 (m), 2000/01:Sk791 (c) yrkande 7, 2000/01:N261 (c) yrkande 1 samt 2000/01:Bo508 (c) yrkandena 2 och 3 avstyrks sålunda.

Energibesparande åtgärder

I motionerna 2000/01:Sk633 (m), 2000/01:N262 (kd) yrkande 12 samt 2000/01:Sk791 (c) yrkande 4 förs fram förslag om att energibesparande åtgärder på en fastighet inte skall leda till höjt taxeringsvärde respektive höjd fastighetsskatt. Enligt motionerna motverkar de nuvarande reglerna önskvärda energihushållningsåtgärder i bostadsbeståndet.

Vid fastighetstaxeringen eller vid beräkningen av fastighetsskatt särbehandlas inte investeringar som gjorts i energibesparande syfte. Den huvudprincip som gäller är att investeringar som leder till ett höjt marknadsvärde för en fastighet också leder till ett höjt taxeringsvärde och därmed höjd fastighetsskatt. Bostadsutskottet har tidigare (yttr. 1999/2000:BoU4y) uttryckt uppfattningen att dessa principer i vissa fall kan leda till att åtgärder som är önskvärda ur samhällets synvinkel delvis blir mindre förmånliga att genomföra för den enskilde fastighetsägaren. Investeringar i energibesparande åtgärder eller byte till mer miljövänliga uppvärmningsmetoder är exempel på sådana åtgärder. Sett ur ett energihushållningsperspektiv kan det således framstå som olyckligt att åtgärder som i vissa fall har främjats genom statligt stöd samtidigt leder till en ökad skattebelastning för fastighetsägaren. Som förordas i de aktuella motionerna kan det mot denna bakgrund finnas skäl att överväga möjligheterna till regeländringar inom fastighetsskattesystemets ram. Samtidigt bör givetvis en strävan vara att reglerna för taxering och uttag av fastighetsskatt skall vara så enkla och enhetliga som möjligt.

Fastighetsbeskattningskommittén har föreslagit att en ökning av en fastighets taxeringsvärde som beror på vissa specifika miljöinvesteringar inte skall få påverka underlaget för fastighetsskatten under de tio första åren efter det att investeringarna gjordes. Regeringen har i budgetpropositionen för år 2001 redovisat sin avsikt att särskilt uppmärksamma denna fråga vid den fortsatta beredningen av kommitténs betänkande. Utskottet avstyrker motionerna 2000/01:Sk633 (m), 2000/01:Sk791 (c) yrkande 4 och 2000/01:N262 (kd) yrkande 12 med hänvisning till denna beredning.

Bostadsbyggandet i tillväxtregioner

I motion 2000/01:N321 (m) yrkande 4 förespråkas förändringar i skattelagstiftningen med syfte att stimulera bostadsbyggandet i storstäderna. Motionärerna anger som bakgrund till sitt förslag bl.a. att fastighetsskattebeloppen i storstäderna är mångdubbelt högre än landet i övrigt.

Motionsförslaget synes omfatta att fastighetsskatteuttaget på något sätt skall begränsas för en del av bostadsbeståndet. Fastighetsskattelagstiftningen vilar på en princip om att skatt skall utgå i förhållande till en fastighets marknadsvärde. Vad motionärerna anför motiverar inte enligt utskottets mening att denna princip skall överges. I den mån motionsförslaget avses omfatta ytterligare förändringar anser sig utskottet redan ha tagit ställning till

dem. Motion 2000/01:N321 (m) yrkande 4 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Småhus som upplåts med hyres- eller bostadsrätt

I motionerna 2000/01:Sk652 (s) och 2000/01:Sk790 (s) föreslås att en översyn görs av taxering och beskattning av småhus som upplåts med hyres- eller bostadsrätt. Syftet är att dessa hus skall beskattas på samma sätt som flerfamiljshus upplåtna med hyres- eller bostadsrätt och att den lägre skattesatsen för sådana hus skall bli gällande. Också i motion 2000/01:Sk761 (m) lämnas förslag som innebär att upplåtelseformen – och inte husets utformning – skall styra beskattningen.

Fastighetstaxeringsutredningen har övervägt olika justeringar av regelverket med utgångspunkt i taxeringen av grupphusområden som ägs av bostadsrättsföreningar. Utredningens överväganden omfattade även andra taxeringsenheter med flera byggnader, bl.a. grupphusområden med hyresrätter. Utredningen prövade bl.a. en tanke om att använda ägar- och upplåtelseformen som indelningsgrund. Enligt utredningens mening är det svårt att finna en metod som borgar för en rättvis taxering av grupphusområden och som inte innebär onödigt stora ingrepp i nuvarande systematik inom fastighetstaxeringen och inte heller skapar nya problem. Det hänger bl.a. samman med att få hela grupphusområden säljs och att det därför är svårt att göra ortprisjämförelser. Utredningen stannade för att man behåller den nuvarande indelningen av byggnader och mark och att en förändring görs av värdefaktorn fastighetsrättsliga förhållanden. Förslaget konstaterades dock innebära ”att vissa fastigheter får ett högre taxeringsvärde och att andra får ett lägre”. En av Fastighetsbeskattningskommitténs viktigaste uppgifter var att se över beskattningen av småhus och hyreshus med avseende på neutraliteten i beskattningen. Målet om neutralitet i beskattningen av olika boendeformer innebär enligt kommitténs bedömning att olika typer av inkomster och kostnader som är förknippade med bostaden behandlas på ett likvärdigt sätt i beskattningen oavsett upplåtelseform.

Neutralitetsaspekterna har inneburit att skattesatserna nu är olika för hyreshus och småhus. Oavsett resultatet av den beredning av betänkandena om fastighetsbeskattningen och fastighetstaxeringen som nu pågår, finns det enligt bostadsutskottets mening särskild anledning att uppmärksamma hur reglerna för beskattningen av grupphusområden som upplåts med hyresrätt och bostadsrätt skall se ut. Det viktigaste syftet måste därvid naturligtvis vara att bostäder i sådana hus inte beskattas hårdare än motsvarande bostäder i hus som taxeras som hyreshus. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att närmare än så nu ta ställning till motionsförslagen. Den beredning som nu pågår i Regeringskansliet av de nämnda utredningsbetänkandena bör i stället avvaktas. Motionerna 2000/01:Sk652 (s), 2000/01:Sk761 (m) och 2000/01:Sk790 (s) avstyrks sålunda.

Äkta och oäkta bostadsföretag

Motionerna 2000/01:Sk763 (s) och 2000/01:Bo415 (m) yrkande 7 tar upp ett par frågor som gäller skillnader i beskattningen mellan s.k. äkta och oäkta bostadsföretag. Indelningen avser flera olika typer av bostadsföretag men uppmärksammas oftast i förhållande till bostadsrättsföreningar. För att ett bostadsföretag skall anses som äkta krävs, något förenklat, att företagets fastighet (fastigheter) inrymmer minst tre lägenheter och att minst 60 % av taxeringsvärdet belöper på de till medlemmarna eller delägarna med bostads- eller hyresrätt upplåtna bostadslägenheterna. Sådana bostadsföretag schablonbeskattas. Vid försäljning av en bostad i ett sådant företag finns möjligheter till uppskov med reavinstbeskattningen. Skattereglerna för de två typerna av företag skiljer sig dessutom i vissa andra avseenden.

I s-motionen förespråkas att bostadsrättshavare i de s.k. oäkta bostadsföretagen skall ha samma möjligheter till uppskov med reavinstbeskattningen som de i de äkta företagen. I m-motionen föreslås att gränsdragningen mellan de äkta och oäkta företagen även skall kunna baseras på yta. Förslaget avser att ge större förutsebarhet och trygghet i beskattningen.

Fastighetsbeskattningskommittén har föreslagit att frågan om gränsdragningen mellan vad som anses som ett äkta respektive ett oäkta bostadsföretag skall utredas vidare. Utskottet avstyrker motionerna 2000/01:Sk763 (s) och 2000/01:Bo415 (m) yrkande 7 med hänvisning till den beredning av Fastighetsbeskattningskommitténs förslag som nu pågår. Det kan antas att de nämnda övervägandena även kommer att beröra i vilka avseenden gränsdragningen skall ha betydelse.

Tomträtter

I motion 2000/01:Sk681 (m) föreslås att fastighetsägaren (markägaren), och inte tomträttshavaren, skall betala fastighetsskatt för tomträttsmarken.

Enligt lagen om statlig fastighetsskatt och fastighetstaxeringslagen jämställs tomträttshavare med fastighetsägare vad gäller skattskyldighet till fastighetsskatt. Vad som i motionen anförts ger inte bostadsutskottet anledning att förorda någon förändring i detta avseende. Som utskottet tidigare anfört (senast i yttr. 1999/2000:BoU4y) skulle en omläggning av skattskyldigheten sannolikt föranleda krav från markägaren på en kompensation inom ramen för tomträttsavgälden. Motion 2000/01:Sk681 (m) avstyrks således.

Fastighetstaxeringsnämnder

I motion 2000/01:Bo236 (s) yrkande 1 lämnas förslag om att vidare överväganden skall göras i frågan om att återinföra fastighetstaxeringsnämnderna. Utskottet förstår motionsmotiven närmast så att en sådan nämnd skulle tillföra lokalkännedom till beslutsprocessen och därigenom förbättra besluts kvaliteten.

Fastighetstaxeringsutredningen har inte funnit tillräckliga skäl för att särskilda fastighetstaxeringsnämnder skall inrättas men betonar samtidigt vikten av att skattenämndens arbete organiseras så att ärendena avgörs av ledamöter med lokalkännedom. Med hänsyn till den beredning av utredningens överväganden som nu pågår inom Regeringskansliet avstyrks motion 2000/01: Bo236 (s) yrkande 1.

Förmögenhetsbeskattningen

Sambeskattning av förmögenhet

I motionerna 2000/01:Sk715 (m) yrkande 2 och 2000/01:Sk791 (c) yrkande 6 föreslås att sambeskattningen av förmögenhet skall upphöra.

I budgetpropositionen aviserade regeringen som en följd av att taxeringsvärdena för fastigheter blev återställda ett förslag om att fr.o.m. 2002 års taxering fribeloppen för uttag av förmögenhetsskatt skall höjas från 900 000 kr till 1 000 000 kr för ensamstående och till 1 500 000 kr för sambeskattade par. Regeringen anförde också bl.a. följande.

Mot bakgrund av de principiella invändningar som utifrån bl.a. jämställdhetssynpunkt kan riktas mot sambeskattningen skulle man kunna tänka sig att justeringen genomfördes i form av slopad sambeskattning. Mot en sådan åtgärd kan dock anföras att slopad sambeskattning skapar incitament till omfördelning av förmögenheter inom hushållen av skatteplaneringsskäl. Därtill kommer att en sådan åtgärd inte skulle innebära någon lindring alls för ensamstående.

Ett lagförslag i enlighet med vad regeringen aviserade i budgetpropositionen antogs av riksdagen under höstsessionen år 2000 (bet. 2000/01:SkU13).

Bostadsutskottet anser inte att det av bostadspolitiska skäl finns anledning att tillstyrka motionerna 2000/01:Sk715 (m) yrkande 2 och 2000/01:Sk791 (c) yrkande 6. Det ankommer inte på utskottet att pröva förslaget från andra utgångspunkter.

Stockholm den 22 februari 2001

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp) och Carina Adolfsson Elgestam (s).

Avvikande meningar

1. Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser:

Fastighetsskatten är orättfärdig eftersom den tas ut utan hänsyn till bärkraft. Skatten slår mycket hårt mot människor med låga inkomster som bor i attraktiva områden där taxeringsvärdena till följd av efterfrågan skjutit i höjden. Många äldre som "pensionssparat" i sina bostäder tvingas i dag betala de av skatterna alltmer höjda bostadskostnaderna med magra pensioner.

Beskattningen av boendet är totalt sett alldeles för omfattande. Fastighetsskatten drabbar alla boendeformer. Av beräkningar som gjorts framgår att omkring 60 % av produktionskostnaden för en bostad utgörs av skatt och andra pålagor. Vidare gör kombinationen av konsumtions- och kapitalskatt att ca 65 % av hyran i en nybyggd lägenhet kan härledas till skatter. Men det blir också allt dyrare att bo i redan befintliga hyresrätter. Bara fastighetsskatten kostar de boende i hyreshus minst en månadshyra per år. För småhusägare varierar fastighetsskatten mycket beroende på var fastigheten ligger. Det kan i många fall röra sig om belopp över 1 500 kr i månaden för ordinära småhus eller fritidsfastigheter i vissa lägen. I år – nu när frysningsen av fastighetsskatten har upphört – kan många familjer förvänta sig stora fastighetsskattehöjningar trots att skattesatsen sänkts.

Mot den nu angivna bakgrunden framstår det som helt nödvändigt att i enlighet med förslagen i Moderata samlingspartiets motioner omedelbart inleda en avveckling av fastighetsskatten. I enlighet med förslagen bör sålunda en strategi för en successiv avveckling läggas fast redan nu. Som en viktig första åtgärd skall underlaget för skatteberäkningen återgå till den frysta nivå som gällde före årsskiftet. I de områden där prisutvecklingen lett till sänkta taxeringsvärden skall dock i stället dessa lägre värden gälla. Skattesatsen för år 2001 skall sänkas för småhus, till 1,0 %. Därefter skall skattesatserna både för småhus och hyreshus sänkas ytterligare. Även andra åtgärder måste vidtas för att lindra bördan av fastighetsskatten. En sådan åtgärd som bör genomföras – för att minska de regionala skillnaderna – är att ändra underlaget för fastighetsskatten så att det utgörs av byggnadsvärdet och halva markvärdet. På sikt skall hela markvärdet undantas från beskattningen. Genom att på detta sätt reducera markvärdet vid beräkningen av skattens storlek löser man till betydande del också de problem som i dag finns i attraktiva fritidsområden. Till denna fråga återkommer vi senare.

Som framgått är de förändringar som nu bör genomföras steg på väg mot ett avskaffande av fastighetsskatten. För tydlighetens skull bör här göras klart att avsikten inte är att denna skatt skall ersättas med andra pålagor i form av en schablonintäkt eller liknande. De första förändringar vi nu och de närmaste åren önskar se genomförda gör det möjligt att relativt snart förenkla

fastighetstaxeringen. Fastighetstaxeringen kostar det allmänna stora pengar. Regelsystemet för denna har blivit ogenomträngligt och dess tillämpning upplevs som kineseri. Ett exempel på detta är att systemet inte förmår annat än att beskatta småhus som hyrs ut eller upplåts med bostadsrätt på samma sätt som egna hem trots att förutsättningarna för beskattningen är i grunden helt annorlunda.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning dels av Moderata samlingspartiets partimotioner 2000/01:Sk621 yrkandena 3 och 5 samt 2000/01:Bo414 yrkande 13, dels av motionerna 2000/01:Sk703 (m), 2000/01:Sk715 (m) yrkande 1, 2000/01:Sk727 (m) samt 2000/01:N321 (m) yrkande 6. Förslaget innebär att även övriga motionsyrkanden i allt väsentligt får anses bli tillgodosedda.

2. Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anser:

Beskattningen av boendet är hårdare i Sverige än i något annat land. I de europeiska länderna är moms en lägre, försäljningsskatt är mycket sällsynt och fastighetsskatten mycket begränsad. Vissa länder har över huvud taget ingen fastighetsskatt. Stora skillnader finns mellan länderna vad gäller boendekostnaderna sedda i förhållande till hushållens disponibla inkomster.

De olika boendeformerna bör inte ha olika beskattning. Det finns ingen anledning att med beskattning styra människors val av boendeform. Villaägarnas riksförbund redovisar skatteskillnader på hela 25 kr/kvm och år mellan hyreshus och småhus. Det genomsnittliga skatteuttaget är enligt förbundets beräkningar 58 kr/kvm för småhus och 33 kr/kvm för hyreshus. Vi förordar en skattemässig neutralitet i boendet.

Skatt efter bärkraft är den princip som bör gälla. Fastighetsskatten drabbar alla boende oavsett inkomst och betalningsförmåga. Den är en skatt på en inkomst som inte finns och strider således mot den nämnda principen. Skatten hotar i vissa fall äganderätten liksom den enskildes trygghet vad gäller besittningen av det egna hemmet. Personer med låga inkomster har inte råd att betala skatten. Att göra det möjligt att äga sin bostad också för låginkomsttagare är att verka för ett jämlikt samhälle, ett samhälle där äganderätt inte kräver stora pengar. Fastighetsskatten ökar den sociala segregeringen och motverkar möjligheterna för ett permanent boende i många områden som är attraktiva för de fritidsboende.

I enlighet med förslagen i de nu aktuella kd-motionerna måste fastighetsskatten på sikt avvecklas. I stället bör kommunerna ges en rätt att debitera en kommunal fastighetsavgift som skall täcka kommunens självkostnader för gatuunderhåll, brandförsvaret och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten. Den nu förordade skatteavvecklingen bör inledas omedelbart. En utredning bör tillsättas för att utarbeta reglerna för den förordade fastighetsavgiften. Övergången till en kommunal avgift kommer att

innebära att kommunerna får en breddad intäktsbas vilket ger dem en större självständighet gentemot staten. Medborgarna ser en omedelbar koppling mellan kommunal avgift och service.

Som redovisats ovan innebär våra förslag bl.a. att skatten stegvis skall sänkas och ersättas med en kommunal avgift för sådan kommunal service som har en direkt knytning till fastigheten. I ett första steg bör den ändringen göras att fastighetsskatten på markvärdet enbart skall beräknas på en tredjedel av det belopp som överstiger 150 000 kr. Som en viktig åtgärd skall underlaget för skatteberäkningen därtill frysas på föregående års nivå. Härigenom mildras effekterna av de senaste årens mycket kraftiga prisökningar i vissa områden. Med dagens regler leder prisuppgången till kraftigt höjda taxeringsvärden och därmed åtföljande höjd skatt. Till frågan om fastighetsbeskattningen i attraktiva fritidsområden återkommer vi senare.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motionerna 2000/01:Sk322 (kd) yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:Bo233 (kd) yrkande 5. Förslaget innebär att även övriga motionsyrkanden får anses i allt väsentligt bli tillgodosedda.

3. Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser:

Inriktningen bör vara att fullfölja de förslag som Fastighetsbeskattningskommittén lagt fram. Sådana förändringar bör leda fram till generellt minskade boendekostnader och en större grad av neutralitet mellan upplåtelseformerna. Fastighetskatten på egna hem och bostadsrätter bör således ersättas med beskattning av en schablonintäkt under inkomst av kapital. Fastighetsskatten på hyresbostadsfastigheter bör enligt kommittén avvecklas på sikt. För äldre fastigheter innebär förslaget dock att fastighetsskatten bibehålls till dess fastigheten, till följd av ombyggnader, åsätts värdeår 1994 eller senare. Vi anser inte att denna avvecklingstakt är tillräcklig. Det finns inte några skäl för att hyresboendet i det äldre beståndet skall missgynnas i fastighetskatterättsligt hänseende. De brister skattesystemet har för hyresrätten som upplåtelseform återspeglas i dag på marknaden av att det byggs för få hyresrätter och att många hyresrätter omvandlas till bostadsrätter. Neutralitetsmålet kräver att fastighetsskatten för hyresrätter fasas ut helt och hållet utan koppling till när en hyresfastighet byggs om.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Bo210 (v) yrkande 3. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

4. Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Rigmor Stenmark (c) anser:

Fastighetsskatten utgör en alltför en stor del av många människors boendekostnad. Den drar i dag in ca 23 miljarder kronor till statskassan. Skatten

upplevs av många som orättvis. De successivt höjda skattesatserna har tydliggjort att skattebeloppen blir olika för likvärdiga bostäder beroende på var de ligger. Skattebeloppen har ökat kraftigt för många sedan de gjort sitt fastighetsförvärv.

Boendet omfattar inte bara bostaden i sig utan avser också tryggheten av att ha ett hem. Valfrihet och mångfald i boendet är en grundpelare i bostadspolitiken och en del av välfärdspolitiken. Att äga sitt hem har ett värde i sig. Fastighetsskatten träffar människor utan hänsyn till deras kraft att bära den. Inriktningen bör därför vara att skatten successivt skall sänkas. Skattesystemet bör dessutom vad gäller småhus ersättas med ett system med schablonintäkt mot vilket avdrag får göras för fastighetens kostnader för räntor. Ett sådant system har flera fördelar, bl.a. bestraffar det inte lika påtagligt den som gör miljö- och energiförbättringar på fastigheten.

En schablonintäktsbeskattning bör införas i samband med den allmänna fastighetstaxeringen år 2003. Fram till dess bör taxeringsvärdena vara frysta på förra årets nivå. Skattesänkningarna bör fortsätta även efter år 2003. Att man vid taxeringen bör skilja mellan fritidsbostäder och permanentbostäder återkommer jag till senare. Frysningen av taxeringsvärdena skall även omfatta hyreshusen.

Vad jag nu föreslår innebär att det inte behöver införas en särskild begränsningsregel för fastighetsskatten. Dessutom finns det skäl att avvisa en sådan regel med hänsyn till att den utgör en förlegad form av sambeskattnings.

De nu förordade förändringarna i fastighetsbeskattningen bör genomföras skyndsamt. Riksdagen bör därför uppdra åt regeringen att lägga fram förslag till schablonintäktsbeskattning som jag nu uttalat mig för. I detta sammanhang bör även frågan om hur kommunerna skall kunna få del av intäkterna övervägas.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Sk791 (c) yrkandena 1–3 och 5. Förslaget innebär att även övriga motionsyrkanden i allt väsentligt får anses bli tillgodosedda.

5. Attraktiva skärgårdsområden m.m.

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd) och Carl-Erik Skärman (m) anser:

I många skärgårdskommuner leder de ökade taxeringsvärdena till att äldre tvingas sälja sina hus till icke-åretruntboende. Nya fastboende kan inte etablera sig där. Detta leder till befolkningsminskning, lägre skatteuttag, försämrad service i form av nedlagda skolor, vårdcentraler m.m. Hela det utbud som finns av service i form av affärer m.m. blir till slut hotat. För att rädda landsbygden och bevara möjligheterna till åretruntboende samt för att trygga ägandet av det egna hemmet är det ytterst angeläget att fastighets-skatten avskaffas. Avvecklingen måste påbörjas omedelbart.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Sk661 (m). Förslaget innebär att även övriga motionsyrkanden får anses i allt väsentligt tillgodosedda.

6. Attraktiva skärgårdsområden m.m.

Rigmor Stenmark (c) anser:

Det framstår för alla som helt uppenbart att dagens fastighetsbeskattning ger helt orimliga konsekvenser för dem som är permanentboende i attraktiva fritidsområden i bl.a. skärgården. De priser som de fritidsboende är villiga att betala medför att taxeringsvärdena för de bofastas fastigheter stiger och att den fastighetsskatt som utgår ligger på nivåer som många inte har någon som helst möjlighet att klara. Som framhålls i flera av motionerna kan inte ett skattesystem accepteras som leder till att människor får flytta från sina hem till följd av en orimlig skattebörd.

Den mest uppenbara lösningen på problemen i attraktiva skärgårdsområden och andra områden med motsvarande problem är att avveckla dagens fastighetsskatt i enlighet med vad som föreslås i flera av de nu aktuella motionerna. En avveckling kan dock inte ske omedelbart utan det måste ske successivt under en något längre tid. Vad som erfordras är därför åtgärder som kan sättas in redan nu och som leder till en kraftigt sänkt fastighetsskatt snabbt. Exempel på sådana åtgärder är att ta bort den s.k. belägenhetsfaktorn för permanentboende. Ett annat exempel – som kan ta något längre tid att genomföra – är att man vid taxeringen skiljer på permanentboende och fritidsboende. Genom att på detta sätt förändra underlaget för beskattningen kommer de högt uppressade priserna på fritidsfastigheter inte att slå igenom för de fastboende. Människor skall inte behöva lämna sin bygd på grund av det skatteuttag som görs på deras fastigheter.

Vad jag nu föreslår innebär att det inte behöver införas en särskild begränsningsregel för fastighetsskatten. Dessutom finns det skäl att avvisa en sådan regel med hänsyn till att den utgör en förlegad form av sambeskattnings.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motionerna 2000/01:Sk321 (c) yrkandena 13 och 14, 2000/01:Sk791 (c) yrkande 7, 2000/01:N261 (c) yrkande 1 samt 2000/01:Bo508 (c) yrkandena 2 och 3. Motion 2000/01:Sk661 (m) avstyrks.

7. Energibesparande åtgärder

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark (c) och Yvonne Ångström (fp) anser:

Förutom de principiella invändningar som enligt vår mening kan resas mot fastighetsskatten som sådan innehåller beskattningen enskilda moment som också de kan starkt ifrågasättas. Den mest uppenbara lösningen på dessa

problem är att avveckla dagens fastighetsskatt i enlighet med vad som föreslagits under ett flertal år i motioner från (m), (kd), (c) och (fp). I avvaktan på att detta successivt kan genomföras bör dock de mest uppenbara bristerna i dagens system rättas till. En sådan brist är de orimliga effekter på fastighetsskatten som energibesparande och andra energihushållningsåtgärder kan ge upphov till.

Den som i dag investerar i anläggningar som sparar energi eller som på annat sätt bidrar till att hushålla med våra resurser får med automatik ett höjt taxeringsvärde och därmed också höjd fastighetsskatt. Den som genomför åtgärder som ur ett långsiktigt hushållningsperspektiv är önskvärda kommer därmed att straffas för detta. Det är naturligtvis inte rimligt. Även skattesystemet måste självfallet medverka till – och inte motverka – att energibesparande eller i övrigt miljöförbättrande åtgärder kommer till stånd. I enlighet med motionsförslagen bör därför reglerna för fastighetsbeskattningen ändras så att miljöförbättrande åtgärder av olika slag inte motverkas i skattehänseende. Fastighetsbeskattningen måste i stället utformas så att sådana åtgärder gynnas eller åtminstone så att skatteeffekten är neutral.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motionerna 2000/01:Sk633 (m), 2000/01:Sk791 (c) yrkande 4 och 2000/01:N262 (kd) yrkande 12.

8. Bostadsbyggandet i tillväxtregioner

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser:

Om inte bostadspolitiken ändras kommer färre och färre byggherrar att vilja bygga i Stockholm och andra orter med stark tillväxt. En självklar följd av detta blir att bostadsbristen och bostadssegregationen kommer att bestå. Det måste vara lönsamt att bygga bostäder. Även byggherren måste kunna få ersättning för sin insats att skapa fler bostäder. Skattesystemets utformning har varit och kommer även i framtiden att vara en av de mest avgörande faktorerna för hur bostadsmarknaden kommer att se ut. För Stockholm och andra tillväxtregioner är det inte bara en lokal eller regional bostadsfråga. Det är en nationell angelägenhet med betydelse för den ökade tillväxt och välfärd vi syftar till att skapa.

Totalt har beskattningen av boendet fördubblats sedan år 1990. Boendekostnaden har som andel av nettoinkomsten ökat med nära 40 %. Till detta kommer skatteutjämningen som har en negativ inverkan samt det faktum att fastighetsskatten är mångdubbelt högre i storstäderna än i övriga landet. Riksdagen bör därför begära att regeringen lägger fram förslag till förändringar i skattelagstiftningen så att bostadsbyggande i tillväxtregionerna stimuleras.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:N321 (m) yrkande 4.

9. Äkta och oäkta bostadsföretag

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Yvonne Ångström (fp) anser:

För att ett bostadsföretag i skattesammanhang skall betraktas som ett s.k. äkta bostadsföretag fordras bl.a. att företagets fastighet (fastigheter) inrymmer minst tre lägenheter och att minst 60 % av taxeringsvärdet belöper på de till medlemmar eller delägare med bostads- eller hyresrätt upplåtna bostadslägenheterna. Sådana bostadsföretag schablonbeskattas. Av rekvisiten som avgör om ett företag är äkta eller inte följer att en bostadsrättsförening skall betraktas som oäkta om den har ett alltför stort inslag av lokaler alternativt upplåter bostäder i alltför stor utsträckning till personer som inte är medlemmar. I större städer inryms inte sällan butiker, kontor och lokaler i bostadsrättsfastigheternas gatuplan. I exempelvis Stockholms innerstad – med ett högt lokalhyresläge – tenderar lokaltaxeringsvärdena att drivas upp. Det är orimligt att ha ett system där en bostadsrättsförening riskerar att kastas ut och in i olika regelsystem enbart på grund av ändrade taxeringsvärden. Vi anser att dagens system för gränsdragning mellan äkta och oäkta bostadsföretag måste förändras. Det behövs därför ett tillägg till de nu gällande bestämmelserna. Vi föreslår att gränsdragningen skall kunna göras även på ytbasis. Genom att använda ytan som gräns för att skilja äkta och oäkta bostadsföretag åt skulle man ge större trygghet och förutsebarhet för bostadsrättsföreningen och de boende. Det bör ankomma på regeringen att utan dröjsmål återkomma till riksdagen med förslag med denna innebörd.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Bo415 (m) yrkande 7. Vi avstyrker s-motionen på de av utskottsmajoriteten anförda skälen.

10. Tomträtter

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m) och Rigmor Stenmark (c) anser:

Vi delar den i motion 2000/01:Sk681 (m) framförda uppfattningen att det ter sig svårt att hitta något motiv för att någon skulle vara skyldig att betala skatt för en fastighet som han inte äger. En tomträttshavare har ju endast en nyttjanderätt – tomträtt – till marken. Desto svårare att finna ett motiv blir det när det dessutom rör sig om en skatt som baseras på ett tänkt marknadsvärde för en tomt som den skattskyldige inte kan sälja då den är upplåten med tomträtt. Det är enligt vår mening en principiellt oriktig ordning. Det enda rimliga är naturligtvis att den som äger en fastighet också betalar den skatt som belöper på den. Frågan om detta förhållande kommer att påverka tomträttsavgälden är något som inte i sig bör påverka de skatterättsliga principer enligt vilka fastighetsskatten tas ut.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Sk681 (m).

11. Fastighetstaxeringsnämnder

Rigmor Stenmark (c) anser:

Lekmannainflytande i taxeringsprocessen tillgodoser bl.a. behovet av lokalkännedom. Det kan utan vidare konstateras att lokalkännedom vid fastighetstaxeringen är av stor vikt för att det skall fattas korrekta beslut. De mest betydelsefulla skälen för en lekmanamedverkan i beslutsprocessen är i övrigt allmänhetens intresse av insyn i skattemyndigheternas verksamhet och att denna ligger i linje med de allmänna värderingar som präglar samhället. I likhet med Fastighetsbeskattningskommittén anser jag att det finns goda skäl att öka lokalkännedomen när ärenden om fastighetstaxering skall bedömas. Med hänsyn till att skattekontoren omfattar ganska stora områden är det svårt att uppnå en verklig lokalkännedom utan att inrätta fastighetstaxeringsnämnder med ett större antal ledamöter. Enligt min mening bör sådana nämnder kunna organiseras utan att alltför stora kostnader eller andra problem uppkommer. Jag anser att regeringen bör överväga frågan om ett ökat lekmannainflytande med inriktning på att fastighetstaxeringsnämnder skall inrättas.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Mitt förslag lämnas med anledning av motion 2000/01:Bo236 (s) yrkande 1.

12. Sambeskattning av förmögenhet

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Stenmark (c) och Yvonne Ångström (fp) anser:

Sambeskattning är en föråldrad form av beskattning som inte hör hemma i dagens samhälle. Vi vill att sambeskattningen av förmögenhet skall upphöra. För de flesta familjer, liksom också för ensamstående, är det den egna bostaden som medför skattskyldighet för förmögenhet. En särbeskattning – som också är önskvärd ur jämställdhetssynpunkt – skulle innebära förbättrade möjligheter för många familjer att skaffa en bättre lämpad bostad. Tyvärr måste konstateras att åtgärden är nödvändig också för att många skall kunna behålla sina hem. Ökad fastighetsskatt jämte ökad förmögenhetsskatt och i vissa fall också ökade tomträttsavgälder blir summerade till ett sådant belopp att det ofta är alltför mycket att bära. En avveckling av sambeskattningen är en av de åtgärder som bör genomföras för att öka familjernas möjligheter att bo och verka där de vill.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi framför. Vårt förslag lämnas med anledning av motionerna 2000/01:Sk715 (m) yrkande 2 och 2000/01:Sk791 (c) yrkande 6.

Särskilt yttrande

Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Yvonne Ångström (fp) anför:

Jag anser att nivån på fastighetsbeskattningen fortfarande är för hög och att dagens beskattningsform i grunden är oacceptabel. Jag vill därför framhålla Folkpartiets ståndpunkt att sänkningen av fastighetsbeskattningen måste ske stegvis och inledas omgående. Vägen till sänkt beskattning av fastigheter skall innehålla att den nuvarande fastighetsskatten avskaffas, att en schablonintäktsbeskattning för egna hem införs och att avdragsrätten för låneräntor bibehålls. I avvaktan på en grundläggande reformering av fastighetsbeskattningen bör taxeringsvärdena vara frysta vid den nivå som gällt till innevarande inkomstår. Folkpartiets partimotion med förslag i dessa frågor har redan behandlats av riksdagen.